

Uniós finanszírozás az erdőtüzek leküzdésére

Több a megelőző intézkedés, de nincs elég bizonyíték az eredményekre és azok hosszú távú fenntarthatóságára

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

Bevezetés

01–16 | **Főbb megállapítások**

01–05 | Miért fontos ez a terület?

06–16 | Megállapításaink és ajánlásaink

17–65 | **Részletesebben észrevételeinkről**

17–33 | **A tagállamok egyre több forrást szántak a megelőzésre, de a Bizottság nem tudott teljes képet alkotni az erdőtűzekre fordított kiadásokról**

19–23 | Az egyes alapok keretében végrehajtott intézkedések összességében következetesek voltak, de a programozási dokumentumokban nem mérték fel részletesen a szükségleteket

24–26 | A tagállamok egyre gyakrabban választották azt, hogy uniós forrásokból finanszírozzák a megelőzést

27–28 | A Bizottságnak nem volt rálátása az erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedésekre fordított uniós pénzeszegek egészére

29–33 | Az RRF erdőtűzekre szánt forrásait néha túl gyorsan különítették el, megfelelő konzultáció és egyértelmű prioritások nélkül

34–43 | **A tagállamok színjén hiányosságok mutatkoztak a kiválasztási folyamatban**

35–37 | A projektek kiválasztása néha elavult tűzvédelmi kockázatértékeléseken alapult

38–39 | Két felkeresett régióban a projekt minőségénél fontosabb volt a földrajzi lefedettség szempontja

40–41 | Kevés válasz érkezett a tűzesetek utáni helyreállítási felhívásokra a tagállamokban

42–43 | Nagyobb jelentőséget kaptak a Natura 2000 kritériumok

44–65 | A hosszú távú fenntarthatóságot nem biztosították következetesen, és a nyomon követés keveset árul el az eredményekről

- 44–49 | Nem biztosították következetesen a finanszírozott intézkedések hosszú távú fenntarthatóságát
- 50–53 | A mintában szereplő kutatási vagy demonstrációs projektek sikertelenek vagy késedelmesek voltak, illetve nem bővítették őket
- 54–63 | Az outputközpontú nyomon követés keveset árult el az eredményekről
- 64–65 | A meglévő adatokat nem használták fel teljes mértékben az eredményesség értékelésére

Mellékletek

I. melléklet. Az ellenőrzésről

II. melléklet. A felkeresett tagállamok főbb nemzeti/regionális tervei

III. melléklet. A kiadások programozásának folyamata

Rövidítések

Glosszárium

A Bizottság válaszai

Időrendi áttekintés

Ellenőrző csoport

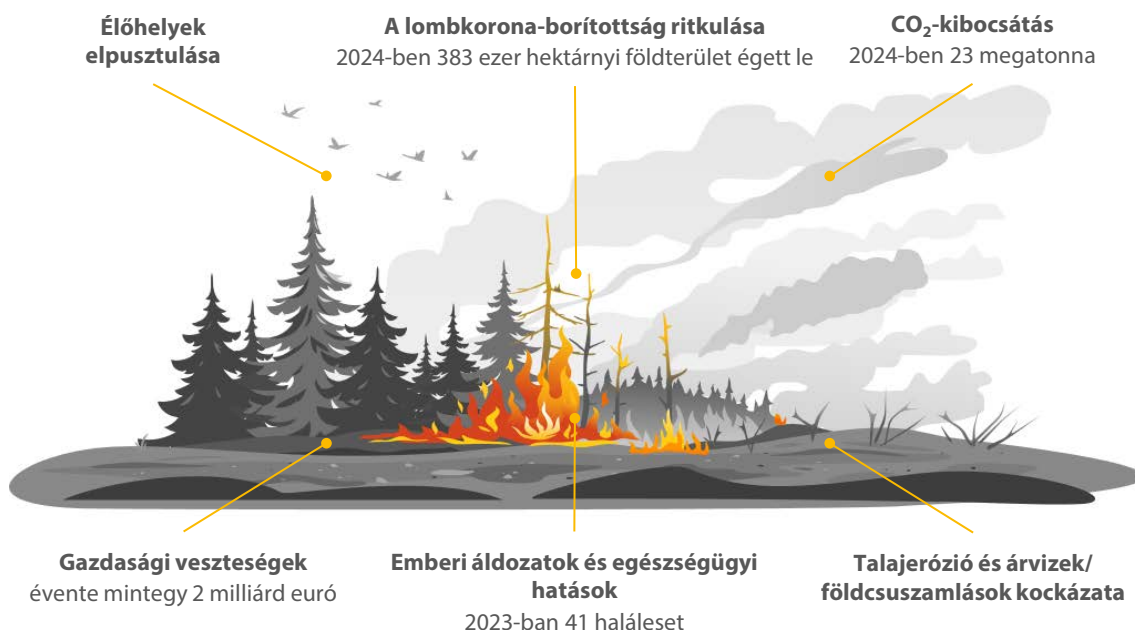
Főbb megállapítások

Miért fontos ez a terület?

- 01** Az Európai Unióban az erdők és egyéb fás területek összterjedése mintegy 160 millió hektár, ami az Unió teljes földterületének mintegy 39%-a¹. Az európai erdőtűz-információs rendszer szerint az Európai Unióban évente több mint ezer erdőtűz fordul elő. A tüzek nyomán évente átlagosan 353 000 hektárnyi terület ég le, ezzel pedig szén-dioxid kerül a légkörbe és gyorsul az éghajlatváltozás. Az erdőtüzek nyomán csökkenhet a biológiai sokféleség és károsodhat az emberek egészsége. Emellett emberi áldozatokkal és gazdasági veszteségekkel is járhatnak (lásd: [1. ábra](#)).

¹ Eurostat, 2024, *Key figures on Europe – 2024 edition*, 76. o.

1. ábra | Az erdőtüzek negatív hatásai Európában

Forrás: Európai Számvevőszék, a következők alapján: [az EFFIS statisztikai portálja](#); Kopernikusz, *European State of the Climate 2023*; San-Miguel-Ayanz, J., et al., 2024, *Forest Fires in Europe, Middle East and North Africa 2023*, 6. o.

- 02** Az erdők tüzekkel szembeni ellenálló képessége javítható például helyes kockázatkezelés, megfelelő erdőgazdálkodás és tájtervezés révén. Az erdőtüzek kezelése négy különböző szakaszra bontható (lásd: [2. ábra](#)).

2. ábra | Az erdőtűzek kezelésének ciklusa

1 Megelőzés

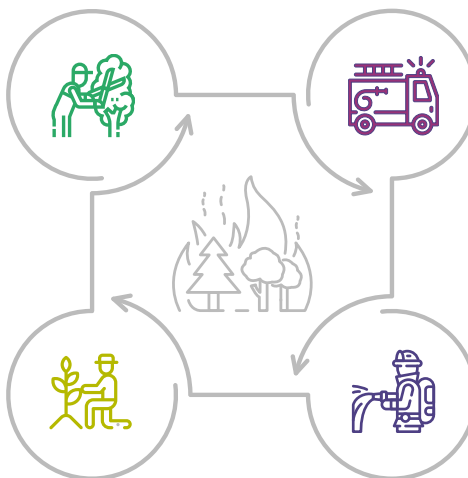
Minden olyan intézkedés, amely a katasztrófák következtében a személyeket, a környezetet és a tulajdont fenyegető kockázatok csökkentését vagy a káros következmények enyhítését célozza.

Példa: tűzvédelmi pászták, növényzet irtása

2 Felkészültség

Az emberi és anyagi erőforrások, struktúrák, közösségek és szervezetek rendelkezésre állásának és képességeinek olyan – előzetesen meghozott intézkedések eredményeként elért – szintje, amely biztosítja a hatékony és gyors katasztrófareagálást.

Példa: tűzoltójárművek bejutását biztosító erdei utak, járművek.

4 Helyreállítás

Leromlott, károsodott vagy megsemmisült ökoszisztéma helyreállítása.

Példa: erdő újraterelítése, a talajerózió és a tüzesetek utáni árvizek elkerülését célzó munkálatok

3 Reagálás

Katasztrófaveszély esetén, illetve erdőtűz során vagy azt követően, annak közvetlen káros következményei kezelése érdekében hozott bármilyen intézkedés.

Példa: erdőtűzek eloltása

Forrás: Európai Számvevőszék, az 1313/2013/EU határozat és a SER 2004. évi dokumentuma alapján.

- 03** Az erdészeti politika a tagállamok hatáskörébe tartozik, bár az Unió hatáskörrel rendelkezik például a mezőgazdaság és a környezetvédelem területén, ahol erdőkkel kapcsolatos kérdések is felmerülhetnek. Az erdőtűzekkel kapcsolatban a Bizottság feladata az, hogy az uniós vidékfejlesztési és kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás révén támogassa a tagállamok tevékenységeit. A vidékfejlesztésre és a regionális fejlesztésre fordított uniós költségvetési kiadásokkal való gondos pénzgazdálkodásért a Bizottság és a tagállamok megosztva viselik a felelősséget.
- 04** Azért végeztünk ellenőrzést ebben a témában, mert az uniós erdők nagy gazdasági és ökológiai jelentőséggel bírnak, és az Unió pénzeszközöket különít el az erdőtűzek kezelésére, illetve mert az utóbbi időben az Unió legtöbb régiójában **nagyobbak lettek a tűzveszélyes területek** és hosszabbak az ilyen időszakok, és ez a tendencia várhatóan a jövőben is folytatódni fog. Az **erdőtűzekről szóló korábbi jelentésünket** több mint tíz évvel ezelőtt tettük közzé. Új ellenőrzésünkkel reményeink szerint elősegítjük a jelenlegi finanszírozási programok eredményeinek értékelését és a következő programok kialakítását.

05 Ellenőrzésünk célja annak értékelése volt, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan használták fel az uniós finanszírozást az Európai Unióban bekövetkező erdőtüzek kezelésére. Megvizsgáltuk, hogy a tagállamok hogyan alakították ki intézkedéseiket és hogyan választották ki a projekteket, illetve hogy a Bizottság hogyan koordinálta az intézkedéseket és a nyomkövetési eszközöket. Ellenőrzésünk elsősorban az európai strukturális és beruházási alapokra (Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Európai Regionális Fejlesztési Alap és Kohéziós Alap), valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköze (RRF) irányult. A 2014–2020-as és a 2021–2027-es programozási időszak görögországi, spanyolországi, lengyelországi és portugál projektjeire nézve végeztünk vizsgálatokat. Megállapítottuk, hogy a 2014–2020-as időszakban e négy tagállamban az erdőtüzekkel kapcsolatos projektekre irányuló uniós finanszírozás mintegy egymilliárd eurót tett ki, és hasonló összeget terveznek a 2021–2027-es időszak egészére is. Emellett az RRF-ből további 1,5 milliárd eurót különítettek el a 2020–2026-os időszakra. A reaklási funkcióra, illetve az uniós polgári védelmi mechanizmusra nem tértünk ki ellenőrzésünkben, ezek egy későbbi ellenőrzés tárgyát fogják képezni. További háttér-információk, valamint az ellenőrzés hatókörére és módszerére vonatkozó részletek az [1. mellékletben](#) találhatók.

Megállapításaink és ajánlásaink

- 06** Megállapítottuk, hogy a különböző szakpolitikai területekről származó, erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedésekre szánt uniós forrásokat a tagállamok egyre gyakrabban használják fel megelőző intézkedésekre. Ugyanakkor kevés információ állt rendelkezésre az uniós finanszírozású projektek révén elért eredményekről, azok hosszú távú fenntarthatósága nem mindig volt biztosítva, és hiányosságokat találtunk a projektkiválasztás tekintetében is.
- 07** A tagállamok **különböző uniós finanszírozási eszközökkel igyekeznek kezelni az erdőtüzek problémáját**. Projektjeik finanszírozása általában a vidékfejlesztési politika és a kohéziós politika keretében történik. Megállapításunk szerint az egyes szakpolitikákat finanszírozó alapok által kezelt intézkedések összességében következetesek voltak. Ehhez adódik, hogy a 2020–2026-os időszakra egyes tagállamok az RRF-ből is jelentős összegeket különítettek el erdőtüzekkel kapcsolatos projektekre ([19–23. bekezdés](#)).
- 08** Elemeztük, hogy a mintánkban szereplő tagállamok hogyan osztották el az uniós forrásokat az erdőtüzek megelőzése, a felkészültség és a helyreállítás között. Az elemzés tanúsága szerint a négy tagállam közül három **az uniós forrásokat arra használta fel, hogy még inkább prioritásként kezelje a megelőző intézkedéseket**. A szakértők véleménye szerint a jövőbeli tüzek valószínűségének és hatásának csökkentése érdekében erre a szemléletváltásra szükség van ([24–26. bekezdés](#)).

- 09** Megállapítottuk, hogy a **Bizottság nem tudott teljes képet alkotni arról, hogy összesen mennyi uniós támogatást fordítanak az erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedésekre.** A természeti katasztrófáknak más fajtái is vannak, mint az erdőtűz, de a tagállamok nem kötelesek különbséget tenni az egyes természetikatasztrófa-fajták között, amikor beszámolnak a Bizottságnak az elköltött összegekről (27–28. bekezdés).
- 10** Az általunk felkeresett négy tagállam közül három biztosított az RRF keretében kiegészítő finanszírozást az erdőtűzekkel kapcsolatos tevékenységekhez. A tagállamoknak gyorsan kellett i. dönteniük arról, hogy mely tevékenységeket finanszírozzák, ii. végrehajtaniuk a tevékenységeket. **Néha túl gyorsan hoztak döntéseket, és az illetékes hatóságokat nem vonták be a vitába arról, hogy mely tevékenységeket finanszírozzák.** Az RRF keretében lehetséges a finanszírozás átcsoportosítása, de akkor kevesebb idő jut a projektek befejezésére és a RRF-források felhasználására (29–34. bekezdés).
- 11** **A tagállamok szintjén hiányosságokat tártunk fel a projektek kiválasztásában.** E hiányosságok azt a kockázatot vonják maguk után, hogy a támogatás esetleg nem azon projektekre irányul, amelyek az erdőtűz-védelem szempontjából a legjobban kezelik az azonosított szükségleteket.
- 12** Megállapítottuk, hogy bár a tagállamok rendszeresen alkalmazták támogathatósági vagy projektkiválasztási kritériumként a tűzvesélyt, a négy felkeresett tagállam közül kettő esetében a **kockázatértékeléseket** tartalmazó térképek **elavultak voltak.** Emellett két olyan régiót is találtunk, ahol a projektkiválasztás során egyenlő földrajzi lefedettség biztosítására törekedtek (pl. arra, hogy minden közigazgatási egységben azonos számú projekt részesüljön támogatásban), és nem a kockázatok vagy a szükségletek rangsorolását tartották szem előtt. Véleményünk szerint ha a **földrajzi lefedettséget alkalmazzák elsődleges kiválasztási kritériumként, akkor megeshet, hogy a projektkiválasztás elmarad az optimálistól.** Emellett megállapítottuk, hogy az erdő-helyreállítási projektek esetében kevés válasz érkezett be a tagállamok pályázati felhívásaira. Ezért, hogy az uniós források ne maradjanak felhasználatlanul, olykor jelentősen lazítani kellett a támogathatósági kritériumokon vagy meg kellett hosszabbítani a jelentkezési határidőt (35–41. bekezdés).
- 13** Megállapítottuk, hogy **nem biztosították következetesen a finanszírozott intézkedések hosszú távú fenntarthatóságát,** például a tűzvédelmi pászták fenntartása vagy a növényzet irtása révén, ami rendszeres munkát és finanszírozást követelne meg. Különösen igaz ez az RRF által finanszírozott megelőzési projektekre, mivel azok uniós források nagy összegű egyszeri felhasználásával járnak, és így a fenntarthatóság biztosításához a nemzeti költségvetések részéről is nagyobb jövőbeli finanszírozási kötelezettségvállalásokra van szükség (44–49. bekezdés).

1. ajánlás

Az uniós forrásfelhasználás bevált gyakorlatainak terjesztése, hogy a lehető legnagyobb hatást kifejtő projektek kerüljenek előtérbe

A Bizottság népszerűsítse többek között az uniós forrásfelhasználás következő bevált gyakorlatait:

- a) a tagállamok használjanak egyértelmű és naprakész kockázati térképeket;
- b) vegyék figyelembe a hosszú távú fenntarthatóságot;
- c) amennyiben alkalmazzák a földrajzi lefedettség kritériumát, azt egészítsék ki a kockázatalapú kritériummal.

Megvalósítás céldátuma: 2026.

14 A különböző felszerelések és építési beruházások finanszírozása mellett az uniós források kutatási és demonstrációs projekteket is támogatnak. Megállapítottuk, hogy az általunk megvizsgált projektek némelyikénél az eredmények csalódást keltettek, egy demonstrációs projektet pedig nem hajtottak végre szélesebb körben, noha az sikeres volt. A **hatóságok tehát elmulasztották**, hogy a demonstrációs projektekből okulva **növeljék az uniós finanszírozás hatását** (50–53. bekezdés).

15 A tagállamok által a Bizottságnak bejelentett, az erdőtüzekre vonatkozó közös uniós szintű mutatók **nem teszik lehetővé a programok teljesítményének mérését, illetve nem erre szolgálnak**. A tagállamok maguk határozzák meg nemzeti mutatóikat, ám ezeket nem jelentik a Bizottságnak, ráadásul többnyire outputmutatókról, nem pedig eredménymutatókról van szó. Ezek a tények együttesen azt eredményezik, hogy a Bizottság nem tud átfogó képet adni az uniós finanszírozás felhasználásával Uniós-szerte elért outputokról, eredményekről és hatásokról (54–63. bekezdés).

- 16** A tüzesetek számáról, helyéről és az érintett területről információkat tartalmazó európai erdőtűz-információs rendszerért (EFFIS) a Bizottság felelős. Megállapítottuk, hogy az EFFIS hiába rendelkezik jelentős adatforrásokkal, annak **információi kihasználatlanok maradtak** az olyan **uniós finanszírozású projektek értékelése** során, amelyek az erdőtüzek megelőzésére, az azokra való felkészültségre és a helyreállításra irányulnak. Az uniós finanszírozású tűz megelőzési projektek eredményességének értékelésekor sem a Bizottság, sem a mintában szereplő tagállamok nem használták az EFFIS adatforrásait. A mintánkban szereplő projektek egyikén a Bizottság Közös Kutatóközpontja által kísérletképpen lekövetett eset alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a projektszintű adatok és az EFFIS-adatok ötvözése révén további információk nyerhetők az uniós finanszírozás eredményességéről (64–65. bekezdés).

2. ajánlás

Az eredmények értékelése és információk terjesztése az eredményes intézkedésekről

A Bizottság:

- a) hogy áttekintést nyerjen az uniós finanszírozás eredményességéről, használja fel az uniós szinten (pl. az EFFIS rendszerben) rendelkezésre álló információkat, és azokat ötvözze a tagállamoktól származó adatokkal;
- b) az erdőtüzekkel kapcsolatos eredményes kutatási és demonstrációs projektekre vonatkozó információkat terjessze az illetékes tagállami hatóságok körében;
- c) a fent említett információk alapján ismertesse a tagállamokkal az intézkedéseik kidolgozásához kapcsolódó bevált gyakorlatokat.

Megvalósítás céldátuma: 2026.

Részletesebben észrevételeinkről

A tagállamok egyre több forrást szántak a megelőzésre, de a Bizottság nem tudott teljes képet alkotni az erdőtüzekre fordított kiadásokról

17 Az erdészeti politika a tagállamok hatáskörébe tartozik, ők felelősek annak eldöntéséért, hogy szükség van-e nemzeti erdőgazdálkodási stratégiák és tervek kidolgozására. A tagállamok eltérő megközelítéseket alkalmaznak az erdőtüzek kezelésére vonatkozó stratégiák és tervek tekintetében (lásd: [II. melléklet](#)).

18 A Bizottságnak

- együtt kell működnie a tagállamokkal annak érdekében, hogy az Unió megfelelő eszközökkel rendelkezzen a súlyos erdőtüzek megelőzéséhez és az azokra való reagáláshoz²;
- ellenőriznie kell, hogy a különböző uniós alapok nemzeti programozási dokumentumaiban szerepelnek-e az erdőtüzekkel kapcsolatos szükségletek, az e szükségleteket kezelő intézkedések és a megfelelő költségvetés³;

² [COM\(2020\) 380 final](#): A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia.

³ Az [1303/2013/EU rendelet](#) 27. és 29. cikke, az [\(EU\) 2021/1060 rendelet](#) 22–23. cikke, az [1305/2013/EU rendelet](#) 8. cikke és az [\(EU\) 2021/2115 rendelet](#) V. címe.

- ellenőriznie kell a különböző uniós finanszírozási eszközökre vonatkozó tagállami programozási dokumentumok közötti általános következetességet, amennyiben a támogatás több alap keretében is lehetséges⁴;
- az intézkedések, a fellépések és a költségvetés külön történő kezelése helyett a megelőzési és felkészültségi politikákat egységben kell tekintenie⁵;
- megfelelő adatokkal kell bírnia az erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedésekre fordított uniós kiadásokról⁶.

Az egyes alapok keretében végrehajtott intézkedések összességében következetesek voltak, de a programozási dokumentumokban nem mérték fel részletesen a szükségleteket

19 Megvizsgáltuk, hogy a különböző uniós finanszírozási eszközökből mely projekttypusok kaptak támogatást. Mint megállapítottuk, az általunk felkeresett tagállamokban rendszerszerű, hogy az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) főként a megelőzést és a helyreállítást, míg a kohéziós politikai alapok a felkészültséget támogatják. Vannak kivételek, például a tűzérzékelő rendszerek és az erdei utak mindkét eszközéből kapnak finanszírozást. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) további finanszírozási forrást biztosított, amelyet az erdők tűzvédelmére is fel lehetett használni. Az általunk felkeresett négy tagállam közül háromban (Görögország, Spanyolország és Portugália) észrevételeztük, hogy az RRF forrásait minden projekttypusra – megelőzési, felkészültségi és helyreállítási projektekre is – felhasználták. A **3. ábra** a 62 projektből álló mintánk alapján egyszerűsítve áttekinti az erdőtüzek megelőzésére, az erdőtüzekre való felkészültségre vagy a helyreállításra irányuló főbb uniós szintű finanszírozási eszközöket.

⁴ Az (EU) 2021/241 rendelet (62) preambulumbekzdése.

⁵ A Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága (DG ENV), 2021, *Land-based wildfire prevention – Principles and experiences on managing landscapes, forests and woodlands for safety and resilience in Europe*, 9. o.

⁶ A minőségi jogalkotási eszköztár 5. és 6. fejezete.

3. ábra | Projektpéldák és az uniós finanszírozási eszközök fő iránya

	 Megelőzés	 Felkészültség	 Helyreállítás
Projektpéldák	- Növényzet ritkítása és eltávolítása - Ellenőrzött égetés - Erdei utak tűzvédelmi pásztaként történő alkalmazása - Monitoring-, tűzérzékelő rendszerek - Épületek építése - Projektek/tanulmányok kidolgozása	- Tűzoltó járművek és felszerelések - Járőröző járművek - Víztartályok és medencék - Tűzoltójárművek bejutását biztosító erdei utak - Monitoring-, tűzérzékelő rendszerek - Épületek építése/felújítása	- Újraerdősítés - Leégett fák eltávolítása - Hidrológiai beruházások
Fő finanszírozási eszközök	EMVA	- ERFA (és azon belül az Interreg) - Kohéziós Alap	EMVA
Ideiglenes vagy egyszeri eszközök	RRF	RRF	- RRF - Az Európai Unió Szolidaritási Alapja

Forrás: Európai Számvevőszék, a mintában szereplő 62 projekt elemzése alapján.

- 20** A tagállamok elkészítik az uniós alapokra vonatkozó programozási dokumentumokat, amelyekben meghatározzák, hogy i. az erdőtüzekhez kapcsolódó mely intézkedéseket szeretnének uniós forrásokból finanszírozni, és ii. mekkora összeget kívánnak elkülöníteni ezen intézkedések végrehajtására (lásd: [III. melléklet](#)). Az általunk kiválasztott négy tagállam esetében ellenőriztük, hogy a Bizottság a jóváhagyás előtt hogyan vizsgálta felül a programozási dokumentumokat.
- 21** A Bizottság rendelkezett belső koordinációs mechanizmusokkal, amelyek révén a felelős főigazgatóság konzultált más érintett főigazgatóságokkal. Ez megkönnyítette a párbeszédet a tagállamokkal a vidékfejlesztési programjaik és a közös agrárpolitikai stratégiai tervek kiigazításáról egyrészt az erdőtüzek megelőzésének javítása céljából (pl. Spanyolországban az erdei utak sűrűsége volt a téma), másrészt a különböző alapok (pl. Portugáliában az EMVA és az RRF forrásai) közötti jobb koordináció érdekében.
- 22** A különböző finanszírozási eszközök tekintetében a Bizottság következetes észrevételeket tett. Mind az RRF, mind az EMVA kapcsán kérte például a spanyol hatóságokat, hogy az eukaliptusz-ültetvények ne részesüljenek finanszírozásban, mivel tűzveszélyesek.

- 23** A nemzeti vidékfejlesztési programok, stratégiai tervek és operatív programok mindegyikében szerepel egy szakasz a szükségletek felméréséről. Ezek a dokumentumok nagy vonalakban ugyan leírják az erdőtűzekkel kapcsolatos szükségleteket, de részletesebb elemzést nem adnak. A Bizottságnak tehát nincs rálátása arra, hogy az erdőtűzek kapcsán milyen arányúak a pénzügyi szükségletek, pedig ezekre igényelnek finanszírozást, és később ezeket finanszírozzák uniós forrásokból.

A tagállamok egyre gyakrabban választották azt, hogy uniós forrásokból finanszírozzák a megelőzést

- 24** A „tűzoltási csapda” a rövidlátó problémamegoldási ciklus leírására használt metafora: a „tűzet”, vagyis a problémát annak felmerülésekor azonnal kezelik, de nem foglalkoznak a mögöttes okaival, így megnő annak az esélye, hogy a jövőben ugyanaz a probléma újra felmerül. E csapda elkerüléséhez fontos a hangsúlyt a megelőző tevékenységekre helyezni, ha ugyanis főként a tűzoltásra összpontosítunk, akkor elsiklunk olyan kérdések felett, mint a mezőgazdasági földterületek kivonása a termelésből és a rosszul kezelt erdőterületek növekedése, pedig ez a két tényező az éghető anyag felhalmozódásához vezethet⁷.
- 25** Az általunk felkeresett tagállamok közül háromban találtunk bizonyítékot arra, hogy a megelőzés felé mozdultak el. Ezt a 2020-as évek eleji pusztító görögországi tűzesetek tekintetében egy OECD-tanulmány is alátámasztotta⁸. Portugália és két spanyolországi régió esetében is megerősíti néhány rendelkezésre álló adat, hogy már itt is nagyobb hangsúlyt fektetnek a megelőzésre (lásd: [1. háttérmagyarázat](#)). A megelőzés irányába történő elmozdulás mögött uniós finanszírozás is állt.

⁷ Francisco Moreira *et al* (2020), [Wildfire management in Mediterranean-type regions: paradigm change needed](#), *Environmental Research Letters*, 15, 3. o.

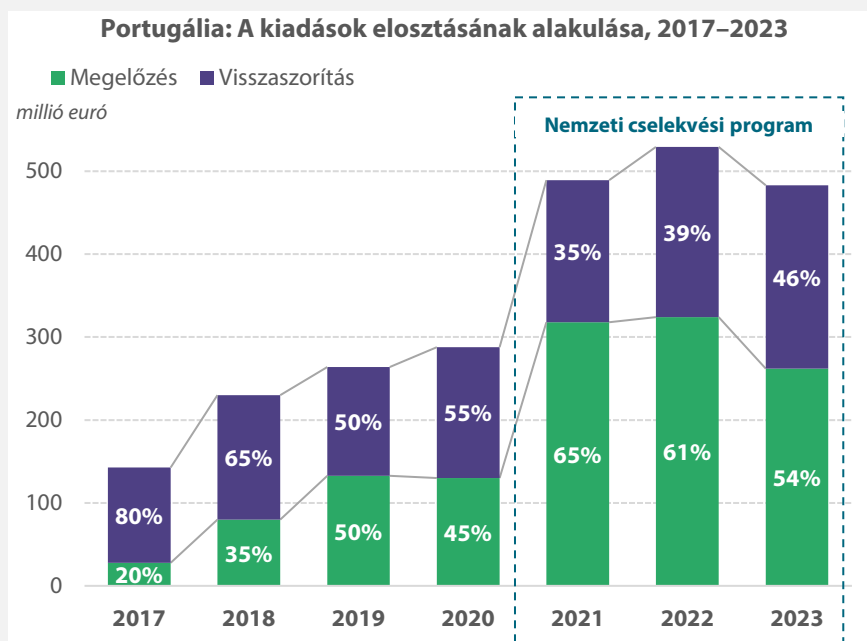
⁸ OECD (2024), [„Taming wildfires in the context of climate change: The case of Greece”](#), 43. sz. környezetvédelmi munkadokumentum, 13. o.

1. háttérmagyarázat

Kísérletek a tűzoltási csapda elkerülésére

Portugália a 2017. évi pusztító tüzeket követően továbbfejlesztette megelőző intézkedéseit⁹. Az integrált vidéki tűzvédelmi nemzeti tervről szóló 2023. évi tevékenységi jelentésből¹⁰ az tűnik ki, hogy 2020 óta arányában több beruházás irányul megelőzésre, mint tűzoltásra. A megelőzésre fordított kiadások aránya 2017 és 2022 között 20%-ról 61%-ra nőtt, és ennek köszönhetően elkerülhetővé vált a tűzoltási csapda.

Spanyolországban Galícia és Andalúzia szintén elkerüli a tűzoltási csapdát. Galíciában a megelőzésre szánt költségvetés 2018 óta meghaladja a reagálás és a helyreállítás költségvetését. Andalúzia 2025. évi terve a források 56,8%-át különíti el megelőzésre, 43,2%-át pedig tűzoltásra.

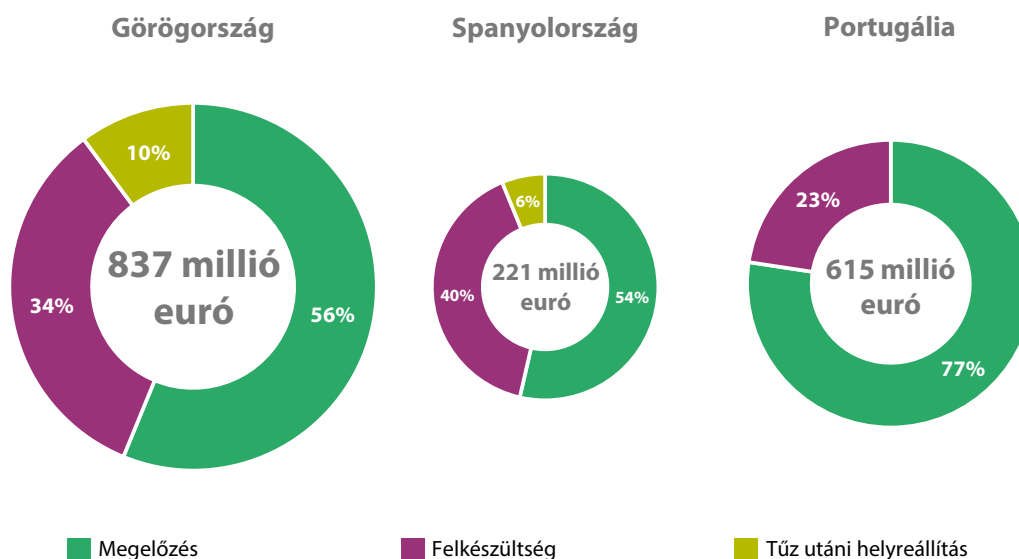
Forrás: Európai Számvevőszék, az AGIF (2024), a *Relatório de Atividades 2023*, 3. és 92. o., valamint a galíciai és az andalúz hatóságok tájékoztatása alapján.

- 26** Az általunk felkeresett három tagállam, amely az erdőtüzek megelőzésével kapcsolatos intézkedésekre RRF-forrásokat használ fel, a megelőzést kezelte prioritásként (4. ábra). Ehhez az elemzéshez a tagállamok helyreállítási és rezilienciaépítési terveinek a helyszíni vizsgálataink idején alkalmazandó változatait használtuk.

⁹ OECD (2023), „*Taming wildfires in the context of climate change: The case of Portugal*”, 37. sz. környezetvédelmi munkadokumentum, 26. o.

¹⁰ AGIF (2024), *Relatório de Atividades 2023*, 91. o.

4. ábra | Az RRF-források megoszlása a megelőzés és a felkészültség között

Forrás: Európai Számvevőszék, a felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési tervek és a tagállamok által szolgáltatott adatok alapján.

A Bizottságnak nem volt rálátása az erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedésekre fordított uniós pénzeszegek egészére

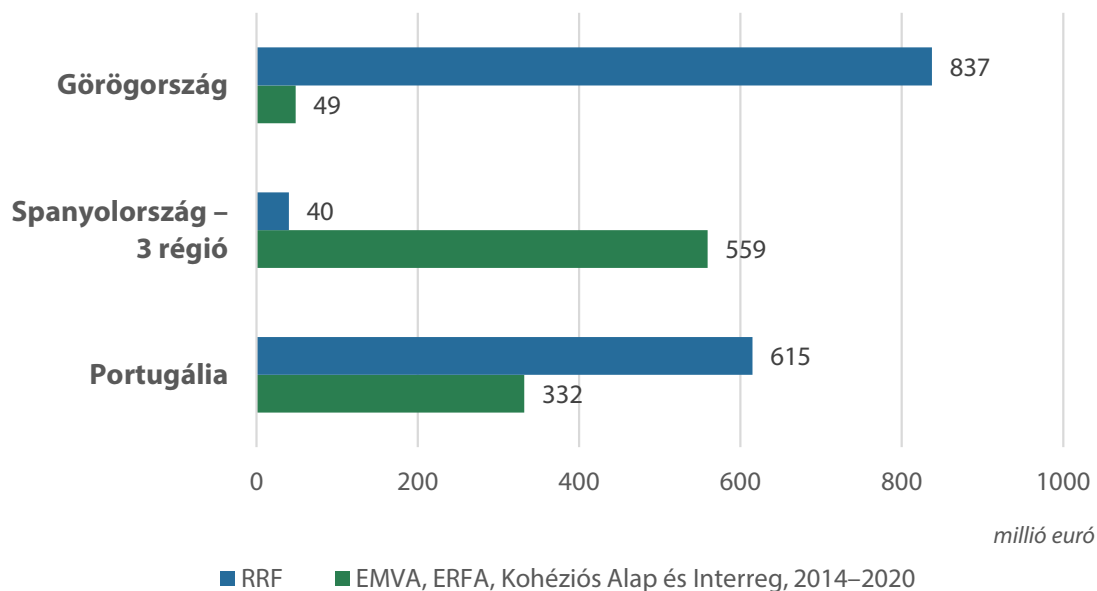
- 27** A természeti katasztrófáknak más fajtái is vannak, mint az erdőtüzek, de a tagállamok nem kötelesek különbséget tenni az egyes katasztrófafajták között, amikor beszámolnak a Bizottságnak a felhasznált összegekről. A Bizottságnak ezért nincs pontos rálátása arra, hogy mennyi uniós forrást fordítanak az erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedésekre. Az általunk felkeresett tagállamok tájékoztatása alapján összeállítottunk egy táblázatot az erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedésekhez nyújtott uniós támogatás indikatív összegeiről (lásd: az [1. melléklet 2. táblázata](#)). Számításaink szerint Görögországban, Portugáliában és Spanyolország három régiójában a 2014–2020-as EMVA-finanszírozás több mint kétharmada erdőtüzekhez kapcsolódó projektekre irányult.
- 28** A bizottsági szakértői csoport egy ülésén elismerte: problémát jelent, hogy nincs rálátás arra, mennyi pénz áll rendelkezésre az erdőtüzek megelőzésére az uniós finanszírozási eszközök keretében. 2023 szeptemberében a Bizottság két tagállamban (Görögországban és Olaszországban) kísérleti jellegű helyzetfelmérést indított az erdőtüzekkel kapcsolatos uniós intézkedésekről. Ez egy belső felmérés, amelynek eredményeit a Bizottság nem teszi közzé.

Az RRF erdőtűzekre szánt forrásait néha túl gyorsan különítették el, megfelelő konzultáció és egyértelmű prioritások nélkül

- 29** Az RRF ideiglenes eszköz, amely az uniós finanszírozást tagállami reformokhoz és beruházásokhoz köti; a források folyósítására 2020. február 1-jétől 2026. december 31-ig van lehetőség. Az RRF keretében nyújtott támogatás elvben kiegészíti az egyéb uniós programok és eszközök keretében nyújtott támogatást¹¹.
- 30** A négy kiválasztott tagállam közül három (Portugália, Spanyolország és Görögország) a helyreállítási és rezilienciaépítési tervébe erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedéseket is belefoglalt. Portugália és Görögország jelentős összegeket különített el erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedésekre (a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek legutóbbi, 2024 végi felülvizsgálatai szerint 615 millió eurót, illetve 837 millió eurót). Az RRF keretében az erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedésekre elkülönített teljes összeg Spanyolország egészére nézve 221 millió euró, míg Spanyolországnak a mintában szereplő három régiója esetében 40 millió euró.
- 31** Görögország és Portugália esetében az RRF által nyújtott egyszeri kiegészítő finanszírozás összege jelentősnek tekinthető azon finanszírozáshoz képest, amelyet a 2014–2020-as időszakban a hagyományos finanszírozási eszközök – az EMVA, az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és a Kohéziós Alap – nyújtottak (lásd: [5. ábra](#)). Az [5. ábrán](#) az EMVA részesedése Görögország esetében azért alacsony, mert az első kifizetésekre csak 2020-ban került sor, és 2024 májusáig a tervezett finanszírozási összegeknek csupán valamivel kevesebb mint 10%-át folyósították. A görög hatóságok az EMVA-források alacsony felhasználásának okaként részben azt hozták fel, hogy az RRF-finanszírozás csak később állt rendelkezésre, részben pedig azt, hogy az Energiaügyi és Környezetvédelmi Minisztériumnál létszámhiány volt, a vidékfejlesztési program projektjeihez használt platformokat nehéz volt kezelni, az erdészeti szolgálatok pedig nem elég jártasak a közbeszerzési eljárásokban.

¹¹ Az (EU) 2021/241 rendelet 9. cikke.

5. ábra | Az RRF (tervezett) és az európai strukturális és beruházási alapok (folyósított) összegeinek összevetése a 2014–2020-as időszakban (millió euró)

Forrás: Európai Számvevőszék, a tagállami hatóságok adatai alapján.

32 A tagállamoknak kevés idejük volt az RRF-ből finanszírozandó intézkedések kiválasztására¹². Észrevételeztük, hogy Portugáliában a finanszírozási határozatokat néha úgy hozták meg, hogy nem konzultáltak az érintett ügynökségekkel vagy hatóságokkal, ha pedig mégis, akkor a konzultációra néha nagyon rövid idő állt rendelkezésre (lásd: [2. háttérmagyarázat](#)).

¹² Az (EU, Euratom) 2021/241 rendelet 18. cikkének (3) bekezdése.

2. háttérmagyarázat

Az RRF keretében finanszírozandó intézkedéseket gyorsan, nem minden érintett hatóság bevonásával választották ki (példák)

Portugáliában ugyan van kijelölt vidéki tűzvédelmi ügynökség, de az mégsem vett részt az erdőtűzekre irányuló RRF-kiadásokkal kapcsolatos döntéshozatalban.

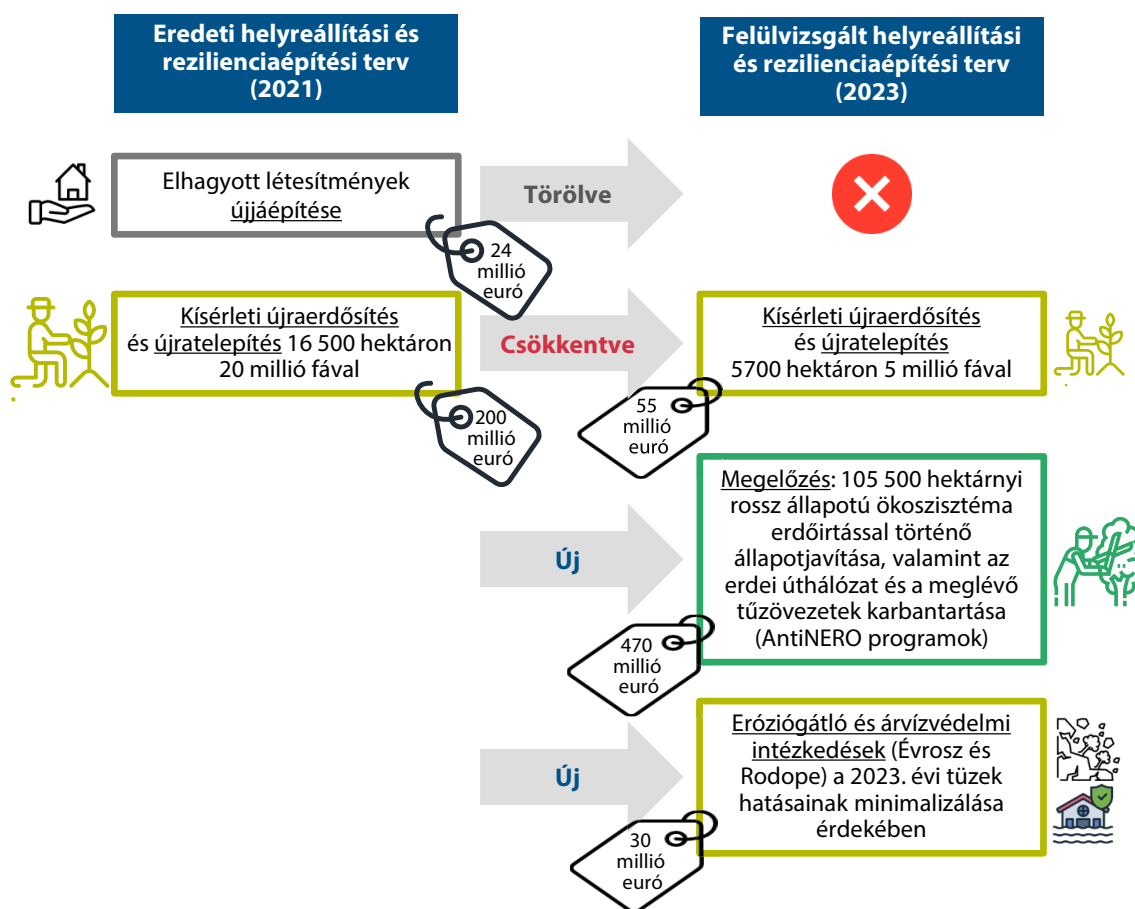
A „veszélyeztetett erdőterületek tájtalakítása” nevű, 270 millió eurós intézkedés kapcsán például nem kérték ki a véleményét. Az intézkedés az összes veszélyeztetett terület kevesebb mint 5%-ára terjedt ki. Az ügynökség szerint ezen intézkedés megfelelt ugyan a nemzeti tervnek, a stratégiai dokumentumokban meghatározott prioritásoknak azonban nem, mivel egyes rendkívül veszélyeztetett területek nem estek az intézkedés hatálya alá.

Egy másik intézkedés 55 tűzoltó jármű beszerzésére irányult: A járműveket átvevő hatóságnak csak körülbelül 48 óra állt rendelkezésére a szükségletek (járművek, infrastruktúra stb.) felbecslésére. Ilyen – a nemzeti hatóság által meghatározott – rövid határidőn belül nem lehetett érdemi becslést adni, így a járműtípusról, a költségvetésről és a számokról végül politikai szinten döntöttek.

Forrás: Európai Számvevőszék, a portugál hatóságok információi alapján.

- 33** Észrevételeztük továbbá, hogy a görög helyreállítási és rezilienciaépítési tervet jelentősen módosították, az újragondolt prioritásokkal összhangban és a gyakorlati végrehajtási nehézségeket figyelembe véve. A terv 2023. évi felülvizsgálata során Görögország módosította és növelte az erdőtűz-megelőzési intézkedésekre szánt előirányzatokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv eredeti változatához képest a felülvizsgált változatban már annak több mint kétszerese volt az erdészeti műveletekre elkülönített, a Környezetvédelmi és Energiaügyi Minisztérium által kezelt összeg. Az újraerdősítési intézkedésekre szánt összeget a negyedére csökkentették, ugyanakkor 470 millió eurós új keretösszeget különítettek el megelőző intézkedésekre (lásd: [6. ábra](#)).

6. ábra | Változások a görög helyreállítási és rezilienciaépítési terv egyik intézkedésében

Forrás: Európai Számvevőszék, az eredeti és a felülvizsgált helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a görög hatóságok információi alapján.

A tagállamok szintjén hiányosságok mutatkoztak a kiválasztási folyamatban

- 34** A tagállamok szintjén a projektkiválasztási folyamatnak biztosítania kell, hogy a támogatást azokhoz a projektekhez irányítsák, amelyek a legjobban kielégítik a megállapított szükségleteket, és amelyek célja az erdőtüzek védelme terén a legjobb eredmények elérése. A kiválasztáskor az erdőtüzekkel kapcsolatos kockázatot és a projekt érdemelőit kell figyelembe venni. Az is fontos, hogy a fellépések azokra a területekre összpontosuljanak, ahol a finanszírozás hatása a tűzvédelem és a biodiverzitás védelme szempontjából a legnagyobb lesz.

A projektek kiválasztása néha elavult tűzvédelmi kockázatértékeléseken alapult

- 35** Az erdőtüzek kockázatának értékelése alapvető fontosságú a megelőzési, mérséklési és felkészültségi tervek kidolgozásához¹³, és a finanszírozással kapcsolatos döntések orientálásához is. A múltban az EMVA-támogatásra vonatkozó uniós szintű szabályok¹⁴ értelmében csak azok az erdőterületek voltak jogosultak erdőtűz-megelőzési támogatásra, amelyek a tagállamok által kidolgozott erdővédelmi terv szerint közepesen vagy erősen tűzveszélyesnek minősültek. A 2023–2027-es időszakra nézve a Bizottság eltörölte ezeket a követelményeket. Néhány tagállam, például Spanyolország és Görögország mégis továbbra is használja ezt a támogathatósági kritériumot a támogatás célirányosításához, és gyakran alkalmazzák a követelményt kiválasztási kritériumként is.
- 36** A területeknek az erdőtüzek kockázata alapján történő besorolására vonatkozóan nincsenek jogilag kötelező érvényű uniós szintű követelmények vagy feltételek. A tagállamok különböző változókat és módszereket alkalmazhatnak a közepes és nagy kockázatú területek meghatározásához, úgy, hogy azok a lehető legjobban tükrözzék eltérő nemzeti körülményeiket és szükségleteiket.
- 37** A mintánkban szereplő 62 projekt kiválasztási folyamatának elemzését követően megállapítottuk, hogy a tűzveszélyt rendszeresen alkalmazták támogathatósági vagy kiválasztási kritériumként. Megállapítottuk, hogy az általunk felkeresett tagállamok közül kettőben a fő kockázati térképek/listák nem a legfrissebb helyzetet tükrözték a tűzveszély tekintetében. Görögországban az 575/1980. sz. elnöki rendelet határozta meg, melyek az erdőtüzeknek kitett területek. A görög hatóságok még mindig egy 1980-ban készült és azóta sem frissített térképet használtak az erdőtüzekkel kapcsolatos kockázatkezelési intézkedések meghatározására. A görög hatóságok 2024 decemberében még dolgoztak a rendelet aktualizálásán. Portugáliában az erdőtüzek előfordulására, a földhasználatra és a tájképi jellemzőkre nézve a veszélytérkép elavult információkat tartalmaz. Az erdőtüzek előfordulásának kiszámításához a hatóságok az 1975 és 2018 között leégett területeket veszik figyelembe. Összességében, a 44 referenciaévben leégett területeket alapul véve a portugál erdő- és mezőgazdasági területek 33,4%-a minősül nagy vagy nagyon nagy kockázatúnak. A portugál hatóságok szerint a térkép a hosszú referencia-időszak ellenére túlnyomórészt pontos. Amint azt a **3. háttérmagyarázat** példáiból látjuk, a térképekkel kapcsolatos problémák a projektkiválasztásra is hatással lehetnek.

¹³ Oom, D., et al., 2022, *Pan-European wildfire risk assessment*, 6. o.

¹⁴ Az 1698/2005/EK rendelet 48. cikke és az 1305/2013/EU rendelet 24. cikkének (2) bekezdése.

3. háttérmagyarázat

Az elavult kockázatértékelések befolyásolhatják a projektkiválasztást

A mintánkban szereplő egyik görögországi projekt olyan területen volt, amely 1980-ban nem minősült erdőtüzeknek kitett területnek. A helyi erdőgazdaságnak ezért további indokolással kellett kiegészítenie a javasolt intézkedéseket, annak ellenére, hogy az erdőgazdálkodási bizottság 2019. évi jelentése súlyosan tűzrongáltnak tekintette az adott területet.

Portugáliában viszont egy olyan projekt szerepelt a mintánkban, amely a kiválasztási folyamat során többletpontokat kapott. Ezt az okozta, hogy tűzrongált területről volt szó, márpedig az intézkedés veszélyeztetett erdőterületek átalakítására irányult. Megtudtuk azonban, hogy 2013 óta nem történt ott jelentős tüzeset, sőt egy nemrégiben épített gát miatt az érintett terület részben víz alá került. Ezt az információt azonban a projektkiválasztás során nem vették figyelembe.

Forrás: Európai Számvevőszék, a nemzeti hatóságok információi alapján.

Két felkeresett régióban a projekt minőségénél fontosabb volt a földrajzi lefedettség szempontja

- 38** Az EMVA és a kohéziós politika projektjeire vonatkozó támogathatósági kritériumok fő elemei részét képezik a vidékfejlesztési programoknak, a stratégiai terveknek, illetve az operatív programoknak, így a Bizottság jóváhagyásától függenek. A kiválasztási kritériumok meghatározása azonban a tagállami (vagy regionális) irányító hatóságok hatáskörébe tartozik.
- 39** Mintánkban két régiónál állapítottuk meg, hogy a projektkiválasztásnál nem az erdőtüzek kockázatát vagy az azzal kapcsolatos szükségleteket kezelték prioritásként, hanem az egyenlő **földrajzi lefedettséget** tartották szem előtt. Emiatt előfordulhat, hogy a projektkiválasztás minőségileg elmarad az optimálistól (lásd: [4. háttérmagyarázat](#)).

4. háttérmagyarázat

A földrajzi lefedettség fontosabb szempont volt, mint más kritériumok

Spanyolországban a 2014–2022-es program keretében finanszírozott EMVA-projektek esetében az általunk elemzett régiók közül kétféleképpen a földrajzi lefedettséget igyekeztek megvalósítani a kiválasztási eljárás során.

- Az egyik régióban minden tartomány hat projektet javasolt, és ezekből, a kiválasztási kritériumokat alkalmazva, tartományonként három projektet finanszíroztak. Így a projektek hollététől függően az is előfordulhatott, hogy alacsonyabb pontszámú projektek finanszírozásban részesültek, míg magasabb pontszámot elérő projektek nem feltétlenül.
- Egy másik régió úgy tekintette, hogy egész területe nagy mértékben ki van téve az erdőtűzek kockázatának. Ezért a vidékfejlesztési program forrásait minden évben az összes tartománya között osztotta szét.

Forrás: Európai Számvevőszék, a projektek elemzése és a kiválasztott régiók információi alapján.

Kevés válasz érkezett a tüzesetek utáni helyreállítási felhívásokra a tagállamokban

- 40** Megvizsgáltunk 11 olyan, tűz utáni helyreállítási és újraerdősítési projektet, amelyet EMVA-forrásokból finanszíroztak, és megállapítottuk, hogy e kiválasztott projektek közül 10 esetben **nem vagy alig került sor versenyeztetési kiválasztásra**. Versenyeztetési kiválasztás híján csökken annak a valószínűsége, hogy csak a legnagyobb potenciális hatással járó projekteket finanszírozzák.
- 41** Portugáliában (öt projekt) kevés válasz érkezett az újraerdősítési felhívásokra, így minden olyan támogatható pályázatot finanszíroztak, amelynél teljesültek a minimálisan előírt feltételek. Mivel e felhívások keretében nem használták fel az összes rendelkezésre álló forrást, a pályázási arányok növelése érdekében újabb pályázati felhívást tettek közzé a 2003 és 2019 között tűz által megrongált területekre vonatkozóan. Görögországban (két projekt) a gyenge érdeklődés miatt szintén többször meg kellett hosszabbítani a pályázati határidőt. Spanyolországban (három projekt) a helyreállítási intézkedések finanszírozásának egyedüli kedvezményezettjei a regionális kormányzatok voltak.

Nagyobb jelentőséget kaptak a Natura 2000 kritériumok

- 42** A Natura 2000 védett területeken találhatóak Európa legértékesebb és legveszélyeztetettebb fajai és élőhelyei. Az [erdőtüzekről szóló korábbi jelentésünkben](#) azt javasoltuk, hogy a tagállamok kezeljék prioritásként a környezeti szempontból legértékesebb erdőkkel, például a Natura 2000 erdőterületekkel kapcsolatos intézkedéseket.
- 43** A projektkiválasztás elemzése során megállapítottuk, hogy a Natura 2000 kategóriát a kiválasztási kritériumok egyikeként alkalmazták. Az EMVA-ból finanszírozott 11 megelőzési/felkészültségi projekt esetében a Natura 2000 területekre adott pontok 7,5–15% közötti súlyozással estek latba. Andalúziában a Natura 2000 területekre vonatkozó kritérium döntött akkor, amikor több projekt állt holtversenyben. Ez elősegítette azt, hogy olyan területeken kerüljön sor intézkedések finanszírozására, ahol biológiai sokféleség szempontjából a legnagyobb hatást lehet elérni.

A hosszú távú fenntarthatóságot nem biztosították következetesen, és a nyomon követés keveset árul el az eredményekről

Nem biztosították következetesen a finanszírozott intézkedések hosszú távú fenntarthatóságát

- 44** A kedvezményezettek a végső kifizetéstől számított öt évig – vagy adott esetben az állami támogatási szabályokban meghatározott ideig – kötelesek biztosítani az infrastrukturális beruházásokat is magukban foglaló műveletek működőképességét¹⁵. Ahhoz, hogy hosszú távú hatást fejtsenek ki, egyes – például tűzvédelmi pászták fenntartását vagy az éghető anyagok irtását célzó – projektek az éghajlati viszonyoktól függően 3–4 évente rendszeres munkát és finanszírozást követelnek meg (lásd: [5. háttérmagyarázat](#)). A megelőzési és felkészültségi projektek (a mintánkban szereplő 62 projekt közül 47) esetében ellenőriztük, hogy van-e bizonyíték olyan munkálatokra vonatkozó tervek meglétére, amelyek az uniós finanszírozás révén elért eredmények fenntartását célozzák, valamint hogy használták-e kiválasztási kritériumként a hosszú távú fenntarthatóságot.

¹⁵ Az (EU) 1303/2013 [rendelet](#) 71. cikke.

5. háttérmagyarázat

A megtisztított területek fenntartása nehéz és költséges, mivel a növényzet gyorsan visszánő

Az alábbi kép azt a példát illusztrálja, amikor Portugáliában egy tűzvédelmi pásztára (az út melletti világosabb zöld terület) visszánőtt a növényzet. Ahhoz, hogy a terület továbbra is tűzvédelmi pásztaként funkcionálhasson, további munka szükséges.

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 45** Az RRF jelentős egyszeri kiegészítő finanszírozást biztosított a tagállamok számára (lásd: [5. ábra](#)). Görögországban a megelőző munkálatokat – ilyenek többek között az erdőirtás, az erdei utak és a meglévő tűzvédelmi övezetek karbantartása, valamint a vegyes tűzvédelmi pászták létrehozása – több mint 100 000 hektáron kell elvégezni, és ennek finanszírozása 470 millió euró. Portugáliában 390 millió eurót kell folyósítani a táj átalakítására és a tűzvédelmi pászták elsődleges hálózatának létrehozására. Ellenőrzésünk idejéig ez a két tagállam nem biztosította a megelőző intézkedések hosszú távú fenntartásához szükséges uniós, illetve tagállami költségvetést.

- 46** Az uniós szabályok lehetővé teszik, hogy mind a tűzvédelmi pászták létrehozása, mind ezek karbantartása EMVA-támogatásban részesüljön¹⁶. Spanyolországban az általunk felkeresett régiókban a létrehozott tűzvédelmi pászták fenntartása az uniós finanszírozástól függ, és egyes régiókban az EMVA-finanszírozás nem is elegendő a költségek fedezésére. Galíciában háromévente kell karbantartani a tűzvédelmi pásztákat; 2024-ben a hatóságok mégis csak a meglévő pászták kevesebb mint egyharmadán terveztek munkálatokat.
- 47** Az általunk áttekintett 19 megelőzési projekt esetében megállapítottuk, hogy a kiválasztási folyamat során néhány releváns, a hosszú távú fenntarthatóságra vonatkozó kritériumot nem vettek figyelembe. A felkészültségi projekteket illetően azonban találtunk példákat bevált gyakorlatokra, többek között az uniós forrásokból vásárolt tűzoltó járművek karbantartási költségei kapcsán. Az ERFA keretében finanszírozott repülőgépek és szárazföldi járművek esetében a Bizottság az operatív programok jóváhagyási folyamata során a következő információkat kérte a tagállamoktól:
- a) részletes adatok a kedvezményezettnek a folyamatos működés biztosításához szükséges adminisztratív és pénzügyi kapacitásáról;
 - b) bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a felszerelések beszerzését ellenőrizték-e a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, az uniós polgári védelmi mechanizmus vagy más uniós eszközök keretében végrehajtott hasonló beruházásokkal való átfedések, illetve a kettős finanszírozás szempontjából.
- 48** Portugáliában is találtunk egy példát bevált gyakorlatra, az RRF keretében: egy 55 jármű beszerzésére irányuló projektre vonatkozó szerződés előírta, hogy az eladó az első tíz évben köteles pótalkatrészeket szállítani. Ez a beruházás hosszú távú fenntarthatóságának a javára válik.
- 49** A tagállamok az RRF forrásait arra használták fel, hogy a korábbinál nagyobb léptékben hajtsanak végre megelőző intézkedéseket. Nem találtunk azonban bizonyítékot arra, hogy a tagállamok megtervezték volna, hogyan fogják finanszírozni a karbantartási munkálatokat, amint az RRF-finanszírozás véget ér. Így előfordulhat, hogy az uniós finanszírozás hatása nem tart tovább 3–4 évnél. Fennáll a kockázata annak is, hogy az európai strukturális és beruházási alapokból finanszírozott megelőző intézkedések hosszú távú fenntarthatósága túlságosan függni fog az uniós finanszírozástól.

¹⁶ Az 1305/2013/EU rendelet 24. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

A mintában szereplő kutatási vagy demonstrációs projektek sikertelenek vagy késedelmesek voltak, illetve nem bővítették őket

50 A kisléptékű és demonstrációs projektek a kohéziós és vidékfejlesztési finanszírozás révén bővíthetők, ha eredményesnek és hatékonyak bizonyulnak. Mintánk öt az ERFA keretében finanszírozott kutatási projektet, egy innovatív RRF-projektet és egy LIFE-projektet tartalmazott. Megvizsgáltuk, hogy a projekteket átültették-e a gyakorlatba, illetve bővítették-e azokat.

51 Az általunk elemzett hét projektből négy az alábbi, csalódást keltő eredményt hozta:

- Az ERFA egyik portugáliai kutatási projektje egy félautonóm, erdőirtásra és tűz megelőzésre használható robotrendszer kifejlesztésére irányult, 0,66 millió eurós uniós támogatással. A projekt során különböző nehézségek léptek fel, így az nem a terveknek megfelelően alakult, és a prototípus 2025-ig történő forgalomba hozatalának célja nem fog teljesülni.
- Két ERFA-ból finanszírozott kutatási projekt keretében Lengyelországban tűz-, illetve füstérzékelő rendszereket fejlesztettek ki. Nem világos, hogy ezek a technológiák mennyiben előnyösebbek, mint a kereskedelmi forgalomban kapható termékek. A lengyel hatóságok tájékoztatása szerint a finanszírozott rendszerek egyikének tesztelése éppen folyamatban van, de azt nem tudták megmondani, hogy hány helyszínen zajlik a tesztelés.
- Görögország egy öt hektáros demonstrációs újraerdősítési projekt finanszírozását biztosítja RRF-forrásokból. Ehhez külön technológiát alkalmaz annak meghatározására, hogy az ültetést követő első néhány évben mi a legjobb ütemterv a fák öntözésére. A cél az újraerdősítés sikerességi arányának növelése. Helyszíni vizsgálatunk idején a telepítés már befejeződött, de a rendszer várhatóan csak 2025 végére készül el.

52 Másrészt felfigyeltünk egy olyan portugál projektre, ahol a demonstráció sikeres volt (lásd: [6. háttérmagyarázat](#)), de a kutatási és fejlesztési szakaszt követően a projektet nem hosszabbították meg. Véleményünk szerint a LIFE-projektet ki lehetne bővíteni a nagyobb hatás elérése érdekében.

6. háttérmagyarázat

LIFE-projekt Portugáliában

A LANDSCAPE FIRE nevű LIFE-projekt eredményes módszert dolgozott ki és hajtott végre a tüzesetek megelőzésére Viseu Dão Lafões (Portugália) és Sierra de Gata/Las Hurdes (Extremadura, Spanyolország) településeken.

A módszer olyan megelőzési stratégiákhoz folyamodott, amelyek állattenyésztési technikák megőrzésén és alkalmazásán, valamint mezőgazdasági és erdészeti tevékenységeken alapultak. Ilyen technika volt például a megelőző jellegű ellenőrzött égetés, illetve itatók létrehozása a legelhető területeken: mindez szerepet játszott az éghető anyagok kezelésében.

A tehenek új itatója is elősegíti az eredményes éghetőanyag-kezelést

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 53** Megkérdeztük az általunk felkeresett négy tagállam hatóságait, hogy az európai strukturális és beruházási alapok keretében finanszírozandó intézkedések kidolgozásakor figyelembe vették-e a növekedési potenciállal bíró sikeres LIFE-projektet. A négy tagállamban a megkérdezett hatóságok egyike sem tudott ilyen esetről. Ez arra utal, hogy a hatóságok nem használták fel a sikeres LIFE-projekt tanulságait az uniós finanszírozás hatásának növelésére.

Az outputközpontú nyomon követés keveset árult el az eredményekről

- 54** A monitoring- és értékelési kereteknek lehetővé kell tenniük a programok teljesítményének a végrehajtás során történő nyomon követését, értékelését és az azokról való beszámolást, és elő kell segíteniük az uniós alapok általános teljesítményének mérését. A célkitűzések megvalósítása során elért előrehaladást teljesítménymutatók révén kell felmérni¹⁷.
- 55** Az Unió egyedi kereteket hozott létre az ERFA, a Kohéziós Alap, az EMVA, az Interreg programok és az RRF által finanszírozott intézkedések teljesítményének nyomon követésére, értékelésére és az arról való beszámolásra. Ezek a – rendeletek¹⁸ által meghatározott – keretek nyomonkövetési feladatokat ruháznak a Bizottságra és a tagállamokra, és hangsúlyozzák, hogy a mutatók alakulását a tagállami hatóságok rendszeres beszámolóit alapján kell figyelemmel kísérni. E mutatóknak az inputok és az outputok mellett az eredményekre és a hatásokra is vonatkozniuk kell.
- 56** A **kohéziós politikai programok** esetében a 2014–2020-as időszakban az erdőtüzekre vonatkozó egyetlen közös mutató az „Erdőtűzvédelmi intézkedések előnyeiben részesülő lakosság” nevű mutató volt. A 2021–2027-es programozási időszakban ezt a mutatót megtartották, de kiegészítették az „Erdőtűzekkel szembeni védintézkedésekkel lefedett terület” nevű mutatóval is. Ezek azonban outputmutatók, és ezért nem elégségesek a finanszírozott intézkedések eredményességének felméréséhez.
- 57** Megállapítottuk, hogy az „Erdőtűzvédelmi intézkedések előnyeiben részesülő lakosság” nevű mutatót a tagállamok nem egységesen értelmezték és alkalmazták. Lengyelországban például egyes beszámolók szerint a régiók teljes lakossága volt kedvezményezett, pedig a védelmi intézkedések leginkább a régiók egyes részeit érintették. A mérőszámok ilyen eltérése felnagyítja a sikert, ami torzíthatja a finanszírozás eredményességére vonatkozó uniós értékeléseket.

¹⁷ A minőségi jogalkotás eszköztára, 5. fejezet.

¹⁸ Az EMVA esetében az [1306/2013/EU rendelet](#), az ERFA és a Kohéziós Alap esetében az [1303/2013/EU rendelet](#), az Interreg esetében az [1299/2013/EU rendelet](#), az RRF esetében pedig az [\(EU\) 2021/241 rendelet](#).

- 58** Ami az **EMVA-t** illeti, a közös monitoring- és értékelési keret nem tartalmaz olyan mutatókat, amelyek kifejezetten az erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedéseket, illetve azok eredményességét követnék nyomon. A természeti katasztrófákkal kapcsolatos intézkedések esetében csak olyan inputok nyomon követése folyik, mint például az intézkedésekre fordított összes közkiadás, és olyan outputoké, mint a támogatott kedvezményezettek száma és a támogatott terület nagysága.
- 59** Az **RRF** kerete egy, az erdőtüzek szempontjából releváns közös mutatót tartalmaz, amely a következő: „Árvízzel, erdőtüzzel és az éghajlattal kapcsolatos egyéb természeti katasztrófákkal szembeni védintézkedésekben részesülő lakosság”. A mutató célja a nemzeti tervekben meghatározott célkitűzések megvalósítása terén elért előrehaladás értékelése.
- 60** A lefedettségéről vagy a felhasznált összegekről való tájékoztatás szempontjából a kohéziós politikai mutatók ugyan hasznosabbak az EMVA-mutatóknál (különösen a jelenlegi programidőszakban), ám mindkettő az outputokra, nem pedig az eredményekre összpontosít.
- 61** A **tagállamok** kötelesek a Bizottság rendelkezésére kell bocsátani minden, az érintett intézkedések nyomon követéséhez és értékeléséhez szükséges információt¹⁹. A Bizottságnak benyújtott tagállami beszámolók elemzése során megállapítottuk, hogy nem volt követelmény az információk projektszinten történő bemutatása. Az erdőtüz-kockázatra és az erdőtüzre való felkészültségre vonatkozó mutatókhoz kapcsolódó adatokat például intézkedés- vagy programszinten összesítették, így nehéz volt adott projektek konkrét eredményeiről tájékozódni.
- 62** A tagállamok a közös uniós mutatók mellett saját mutatókat is meghatározhatnak. Áttekintettük, hogy a felkeresett tagállamok milyen további mutatókat használtak az EMVA és a kohéziós politika tekintetében az erdőtüzekkel kapcsolatban. Megállapítottuk, hogy e mutatók többsége még mindig outputmutató volt, bár találtunk néhányat, amely az eredményeket mérte (lásd: [7. háttérmagyarázat](#)).

¹⁹ Az [1306/2013/EU rendelet](#) 110. cikkének (4) bekezdése; az [1303/2013/EU rendelet](#) 111. cikke.

7. háttérmagyarázat

Az egyik Interreg program alkalmazott eredménymutatót

A 2014–2020-as POCTEP program Spanyolországban és Portugáliában egy olyan eredménymutatót használt, amely az 1 hektárnál nagyobb területű erdőtüzek számán alapult.

Forrás: Európai Számvevőszék, a [POCTEP operatív program](#) alapján.

- 63** Ha a finanszírozási forrásokhoz (ERFA, EMVA, Kohéziós Alap, Interreg) nem kapcsolódik összehasonlítható közös mutató, akkor nehezebb lesz uniós és tagállami szinten átfogóan értelmezni az erdőtüzek megelőzésének sikerességét. Ha következetesebbek lennének a különböző programok monitoringkeretei, akkor jobban lehetne értékelni az erdőtüzekkel szembeni ellenálló képességre irányuló beruházásokat.

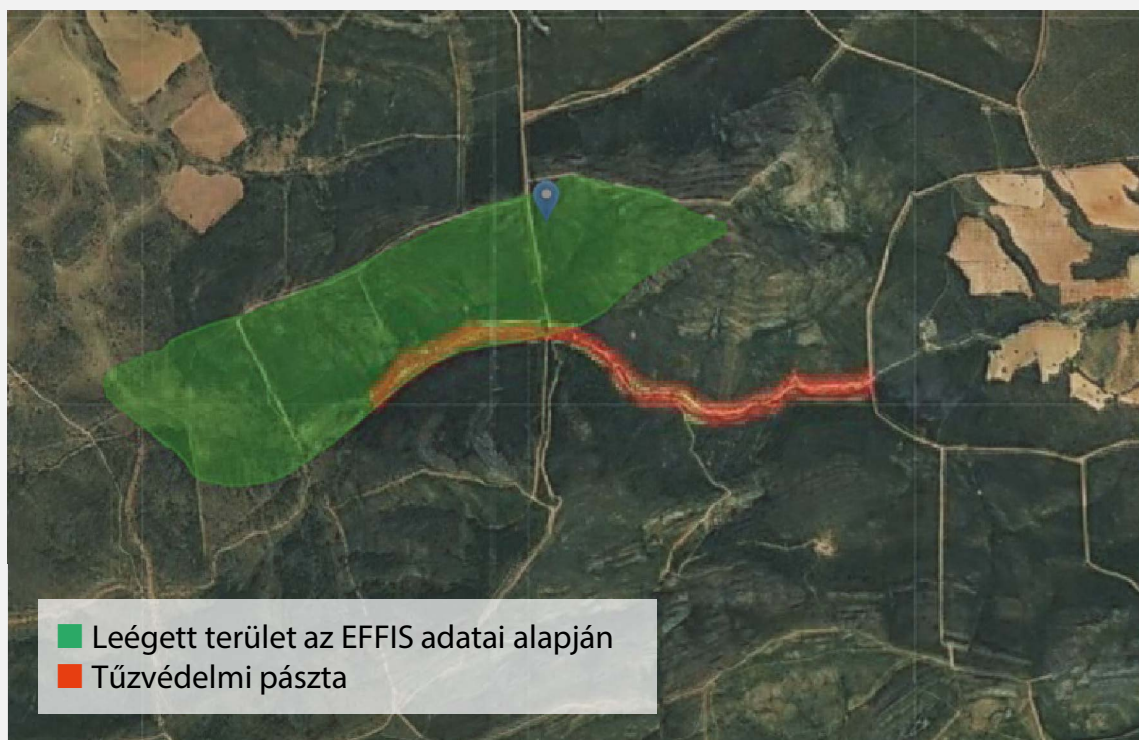
A meglévő adatokat nem használták fel teljes mértékben az eredményesség értékelésére

- 64** A **Közös Kutatóközpont** (JRC) az európai erdőtűz-információs rendszeren (EFFIS) keresztül követi nyomon az erdőtüzeket az Unióban. Az EFFIS széles körben gyűjt adatokat a tüzesetekről, a leégett területekről és a tűzveszély szintjeiről a tagállamokban.
- 65** Megállapítottuk, hogy az EFFIS hiába rendelkezik jelentős adatforrásokkal, ezek az információk kihasználatlanok maradtak az olyan uniós finanszírozású projektek értékelése során, amelyek az erdőtüzek megelőzésére, az azokra való felkészültségre és a helyreállításra irányulnak. A JRC megerősítette, hogy modelljeiket és a széles körben összegyűjtött adatokat a projektek adataival ötvözve következtetések vonhatók le a finanszírozás hatásáról. Az EFFIS hasznosságának tesztelése érdekében azt javasoltuk, hogy a JRC ellenőrizze a mintánkban szereplő spanyolországi projektek egyikét (lásd: [8. háttérmagyarázat](#)). Az uniós finanszírozású tűzmeelőzési projektek eredményességének értékelésekor sem a Bizottság, sem a mintánkban szereplő tagállamok nem vették igénybe az EFFIS adatforrásait.

8. háttérmagyarázat

Az EFFIS-adatok alapján értékelhető a projekt eredményessége

A JRC segítségével fel tudtuk mérni a 2019-ben a Kasztília-La Mancha régióban végzett, uniós finanszírozású megelőző munkálatok eredményességét. Az EFFIS adatai szerint az egyik tűzvédelmi pásztának (a térképen vörös vonal) szerepe volt a 2022-ben Consuegrában (Toledo) bekövetkezett tűz sikeres megfékezésében. A JRC szerint az, hogy a tűzvédelmi forrásokat a megelőzési munkák területére csoportosították, valószínűleg segítette meggátolni, hogy a tűz továbbterjedjen dél felé.

Forrás: Európai Számvevőszék, EFFIS/JRC.

A jelentést 2025. április 29-i luxembourgi ülésén fogadta el a Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Tony Murphy
elnök

Mellékletek

I. melléklet. Az ellenőrzésről

Erdőtűzek az Európai Unióban

- 01** Az Európai Unióban az erdők és egyéb fás területek összkiterjedése mintegy 160 millió hektár, ami az Unió teljes földterületének mintegy 39%-a¹. Az európai erdők egyre nagyobb igénybevételnek vannak kitéve részben a természetes folyamatok, de a megnövekedett emberi tevékenység és a kapcsolódó nyomás miatt is².
- 02** Az „erdőtűz” kifejezést általában akkor használják, ha a megfékezhetetlen tűz legalább 0,5 hektár erdőterületet érint, és a fák egyes részei elpusztulnak³, bár a terület nagyságára vonatkozó kritérium országonként eltérő lehet. Az európai erdőtűz-információs rendszer (EFFIS) szerint az Unióban évente több mint ezer erdőtűzeset fordul elő, amelyek mindegyike legalább 30 hektárnyi földterületet érint. E tüzek miatt évente átlagosan 353 000 hektárnyi terület ég le. A tűzesetek emberi áldozatokkal is járnak, és becslések szerint mintegy 2 milliárd euró értékben okoznak gazdasági veszteségeket⁴. A legtöbb leégett terület a délebben fekvő tagállamokban található, és különösen érintettek a mediterrán országok, de erdőtűzek szinte valamennyi tagállamban előfordulnak, az északabbra fekvőkben is (lásd: [1. ábra](#)).

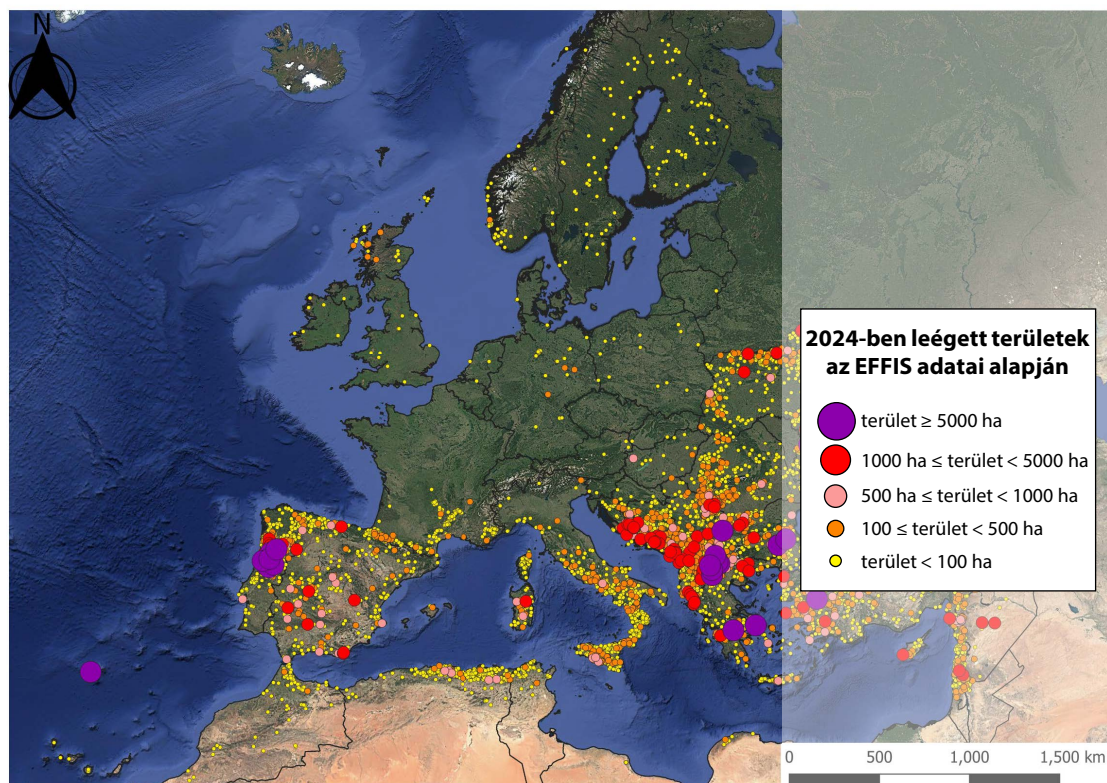
¹ Eurostat, 2024, *Key figures on Europe – 2024 edition*, 76. o.

² COM(2021) 572: A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó új uniós erdőstratégia.

³ A Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága (DG ENV), 2021, *Land-based wildfire prevention – Principles and experiences on managing landscapes, forests and woodlands for safety and resilience in Europe*, 10. o.

⁴ JRC. *Fires* (2025. március 25.).

1. ábra | Leégett terület Európában, 2024

Forrás: Az EFFIS-adatok alapján készült, a JRC által rendelkezésre bocsátott térkép.

03 A **2. ábra** a tüzesetek számának alakulását és a leégett területet mutatja. Az **EFFIS** rendszerben rendelkezésre álló, 2024-re vonatkozó kezdeti előzetes adatok szerint 383 ezer hektárnyi terület égett le és 1520 tüzeset történt.

2. ábra | A leégett terület nagysága és a tüzesetek száma, általános tendenciák (30 hektáros vagy annál nagyobb területek), 2006–2024

Átlagos leégett terület és a tüzesetek száma ötéves időszakonként

Egy év alatt leégett terület átlagos nagysága (ezer hektár)

2006–2010

2011–2015

2016–2020

2021–2024

268

245

413

527

Egy év alatt bekövetkező tüzesetek átlagos száma

567

667

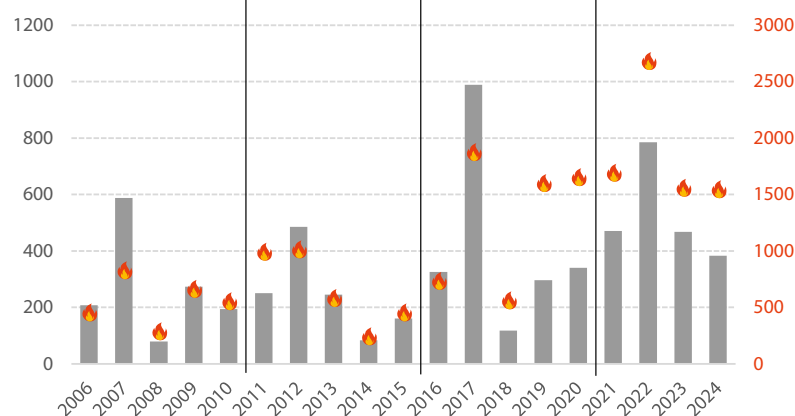
1295

1874

Leégett terület nagysága és a tüzesetek száma, 2006–2024

■ Leégett terület (ezer hektár)

■ Tüzesetek száma

Forrás: Európai Számvevőszék, az EFFIS adatai alapján.

04 Az **erdőtűz-kockázatot** külső tényezők (pl. földgazdálkodás, időjárás, emberek, éghajlatváltozás) és az erdővel kapcsolatos tényezők (pl. erdőszerkezet és -állapot, domborzat, tüzelőanyag-terhelés) kombinációja határozza meg⁵. Az éghajlatváltozás miatt Európa-szerte megnőtt az erdőtűzek kockázata⁶. Mivel pedig az erdőtűzek miatt szén-dioxid kerül a légkörbe, így azok maguk is hozzájárulnak az éghajlatváltozáshoz.

⁵ A Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága (DG ENV), 2021, *Land-based wildfire prevention – Principles and experiences on managing landscapes, forests and woodlands for safety and resilience in Europe*, 16. o.

⁶ EEA, 2021, *Forest fires in Europe*.

- 05** Európában az 1960-as évek óta a vidék felől a városok felé irányuló népességvándorlás a földek termelésből való kivonását eredményezte. Ez az éghető biomassza (tűzelőanyag) felhalmozódásához és a táj homogenizálódásához vezetett, növelte a tűzveszélyt, és fokozta a tüzek gyakoriságát, méretét és súlyosságát⁷. Egy JRC-tanulmány szerint az ismert okból keletkezett erdőtüzek (ez az esetek felét jelenti) körülbelül 96%-át – akár szándékosan, akár gondatlanságból – emberi tevékenység okozza, és csak 4%-uk vezethető vissza olyan természetes okokra, mint például a villámcsapás⁸.

Szakpolitikai keret és felelősségi körök

- 06** Az erdészeti politika elsősorban a tagállamok hatáskörébe tartozik. „[A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó uniós erdőstratégia](#)” című bizottsági közlemény célja az erdőkkel kapcsolatos szakpolitikák összehangolása és koherenciájuk biztosítása. A közlemény az éghajlatváltozás elleni küzdelem kapcsán az erdővédelem kérdésével is foglalkozik. Az erdőtüzekkel kapcsolatban a Bizottság feladata az, hogy az uniós vidékfejlesztési és kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás révén támogassa a tagállamok tevékenységeit.

⁷ Mantero, G. et al., 2017. *The influence of land abandonment on forest disturbance regimes: a global review*. Landscape Ecology, 35, 2723–2744. o.; IEEP, 2008, *Forest fires: causes and contributing factors in Europe*, 6. o.

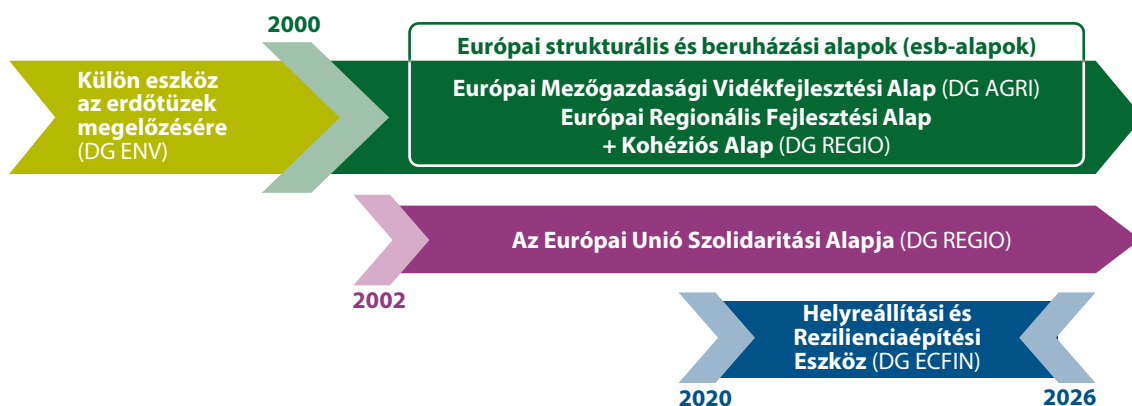
⁸ de Rigo, D., et al., 2017. *Forest fire danger extremes in Europe under climate change: variability and uncertainty*, 34. o.

- 07** A Bizottság erdőtűzekkel kapcsolatos irányítási és finanszírozási feladatai több főigazgatóság között oszlanak meg:

Főigazgatóság/szolgálat	Felelősségi kör
DG AGRI	Az erdőtűzek megelőzésének és az újraerdősítésnek a finanszírozása az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap keretében.
DG CLIMA	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra irányuló szakpolitika.
DG ECFIN	A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében biztosított finanszírozás.
DG ECHO	Az uniós polgári védelmi mechanizmus és azon belül a Vészhelyzet-reagálási Koordinációs Központ.
DG ENV	Jogszabályjavaslatok benyújtása (pl. a reziliens európai erdők monitoringkerete, a természet helyreállításáról szóló rendelet és a Natura 2000 hálózat kapcsán), valamint az erdőgazdálkodási gyakorlatokra vonatkozó iránymutatások kiadása. LIFE program
DG REGIO	Finanszírozás a kohéziós politika (Európai Regionális Fejlesztési Alap, Kohéziós Alap és Interreg) és az Európai Unió Szolidaritási Alapja keretében.
JRC	Korai előrejelző és monitoringrendszerek, valamint a folyamatban lévő erdőtűzekkel kapcsolatos időszzerű tájékoztatás. Erdőtűzekre vonatkozó adatok és elemzések biztosítása. Az EFFIS rendszer kezelése a Kopernikusz program részeként. Részvétel az erdőtűzveszély értékelésére szolgáló közös uniós kritériumok meghatározásában.

- 08** 2003 óta az erdőtűzekhez kapcsolódó intézkedések finanszírozását az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA), az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és a Kohéziós Alap biztosítja. 2020 óta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF), kiegészítő jelleggel, szintén biztosít finanszírozást (lásd: [3. ábra](#)). Az Európai Unió Szolidaritási Alapja, amelyet 2002-ben hoztak létre a vészhelyzetekre való reagálás céljából, a tűz által megrongált infrastruktúra helyreállításának támogatására használható fel, amennyiben a tüzet nem emberi tevékenység okozta. A [3. ábrán](#) bemutatott eszközök mellett a Horizont Európa és a LIFE program kutatási projekteket, illetve innovatív éghajlat-politikai vagy környezetvédelmi projekteket finanszíroz.

3. ábra | Az erdőtűz-megelőzés, a felkészültség és a helyreállítás fő finanszírozási eszközei

Forrás: Európai Számvevőszék, a releváns jogszabályok alapján.

09 A Bizottság adatai alapján az erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedésekre irányuló teljes finanszírozásról rendelkezésre álló információk a következők:

- A 2014–2022-es időszakra nézve 19 tagállam sorolt fel vidékfejlesztési programjában erdőkkel kapcsolatos megelőzési és helyreállítási intézkedéseket: 2,2 milliárd eurót természeti katasztrófák, többek között erdőtűzek megelőzésére és 0,7 milliárd eurót helyreállításra. A 2023–2027-es időszakra nézve legalább 13 tagállam sorolt fel stratégiai tervében erdőkkel kapcsolatos megelőzési és helyreállítási intézkedéseket, az azonban nem minden esetben derül ki, hogy az intézkedésekre mekkora összegeket különítettek el.
- A Kohéziós Alap, az ERFA és az Interreg keretében az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és az éghajlati kockázatok megelőzésére tervezett uniós támogatás összege 6,6 milliárd euró volt. Ennek az összegnek egy részét erdőtűzek megelőzésére, illetve kezelésére fordították. A 2021–2027-es időszakra vonatkozóan az „éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó intézkedések és az éghajlattal összefüggő kockázatok megelőzése és kezelése: tűzvészek” összege körülbelül 2,1 milliárd euró.

- 2014 és 2023 között a Szolidaritási Alapot négy tagállamban, öt tüzesetet követően használták fel helyreállításra (Ciprusban, Spanyolországban, Romániában 1–1 esemény, Portugáliában 2 esemény), összesen 99 millió euró értékben.
- „Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó intézkedések, valamint az éghajlattal összefüggő kockázatok megelőzése és kezelése: tűzvészek (ideértve a tudatosságnövelést, a polgári védelmet, valamint a katasztrófavédelmi rendszereket, infrastruktúrákat és az ökoszisztémán alapuló megközelítéseket is)” nevű RRF-beavatkozás keretében összesen 1,47 milliárd eurót azonosítottunk a 27 tagállamban, Ciprus (23 millió euró), Görögország (640 millió euró), Spanyolország (170 millió euró), Portugália (634 millió euró) és Szlovénia (0,3 millió euró) eredeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiben.

Ezért annak ellenére, hogy a jelenlegi időszakra vonatkozó vidékfejlesztési finanszírozás összege nem áll rendelkezésre, megállapítható, hogy a 2021–2027-es időszakban legalább 3,5 milliárd euró összegű uniós támogatást különítettek el az erdőtüzek kezelésére (2,1 milliárd eurót a kohéziós politika és 1,47 milliárd eurót az RRF keretében).

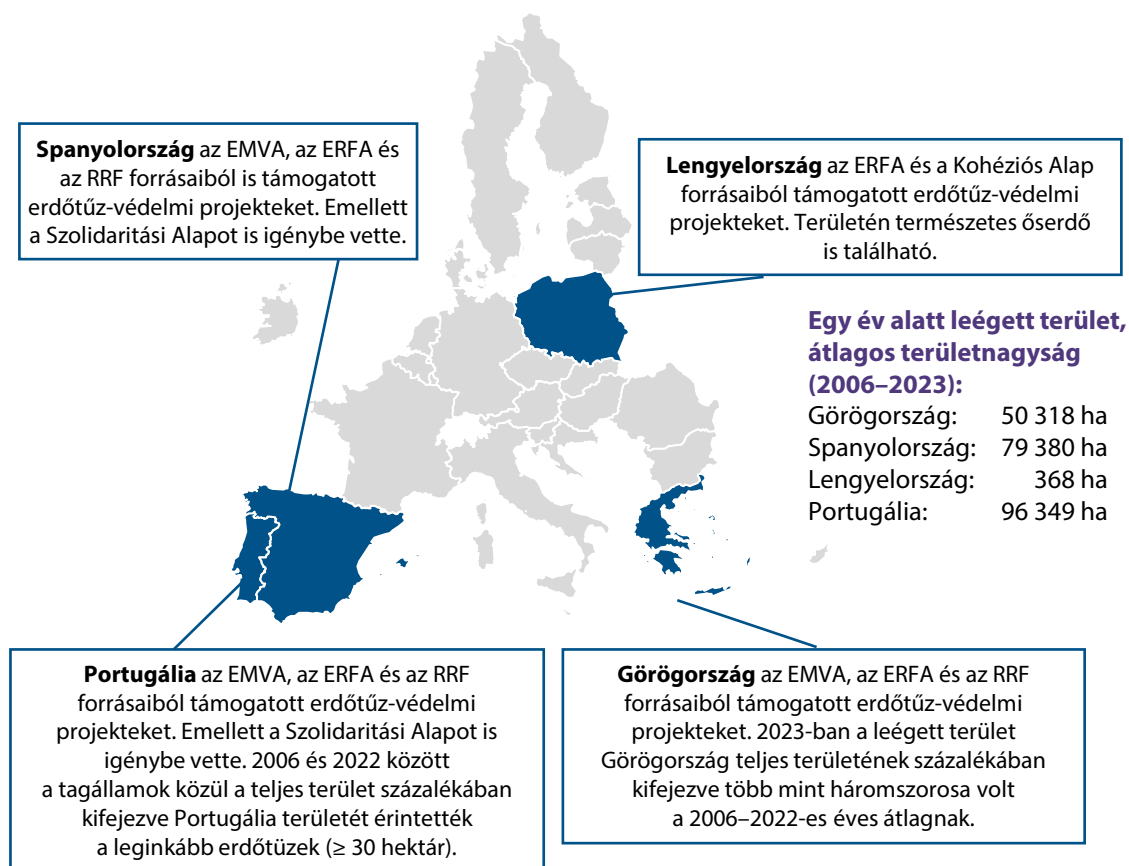
- 10** A vidékfejlesztésre és a kohéziós politikára fordított uniós költségvetési kiadásokkal való gondos pénzgazdálkodásért a Bizottság és a tagállamok megosztva viselik a felelősséget. A tagállamok felelősek a programozási dokumentumok (vidékfejlesztési programok és a vidékfejlesztési alapok stratégiai tervei, valamint a kohéziós politikai alapok operatív programjai) kidolgozásáért, jóváhagyás céljából a Bizottsághoz történő benyújtásáért és azok végrehajtásáért. A tagállamok kiválasztják a finanszírozandó projekteket, és jelentik a Bizottságnak a projektekhez és intézkedésekhez kapcsolódó pénzügyi és teljesítményadatokat. Az erdőtüzekkel foglalkozó szakértői csoport keretében a Bizottság és a tagállamok együttműködnek az erdőtüzek megfigyelése és megelőzése terén.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

- 11** Ellenőrzésünk célja annak értékelése volt, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan használják fel az uniós finanszírozást az Európai Unióban bekövetkező erdőtüzek kezelésére. Vizsgálatunk a következőkre irányult:
- az Unió által finanszírozott intézkedéseket megfelelően alakították-e ki és hangolták-e össze;
 - a kiválasztási eljárás nyomán olyan projekteket finanszíroztak-e, amelyek elősegítették az erdőtüzek eredményes kezelését;
 - a tagállamok és a Bizottság nyomonkövetési eszközei megfelelőek voltak-e az intézkedések hosszú távú fenntarthatóságának és eredményességének felméréséhez.

- 12** Azért végeztünk ellenőrzést ebben a témában, mert az uniós erdők nagy gazdasági és ökológiai jelentőséggel bírnak és az Unió forrásokat különít el az erdőtűzek kezelésére, illetve mert várhatóan a jövőben is folytatódni fog az a tendencia, hogy az Unió legtöbb régiójában **nagyobbak lesznek a tűzveszélyes területek** és hosszabbak az ilyen időszakok. **Korábbi jelentésünket az erdőtűzekről** több mint tíz évvel ezelőtt tettük közzé.
- 13** Ellenőrzésünk az európai strukturális és beruházási alapokra és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre terjedt ki, és – kisebb mértékben – az Európai Unió Szolidaritási Alapját és a LIFE programot is érintette, hogy átfogó képet kaphassunk az erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedések uniós finanszírozásáról. A 2014–2020-as és a 2021–2027-es programozási időszakból is vizsgáltunk projekteket, elsősorban Görögországra, Spanyolországra (Andalúzia, Kasztília-La Mancha és Galicia régiókra), valamint Lengyelországra és Portugáliára összpontosítva. A tagállamok kiválasztásakor szempontként a nagy erdőtűz-kockázatot és az uniós beruházások jelentős mértékét tartottuk szem előtt. Figyelembe vettük emellett a földrajzi lefedettséget is (lásd: **4. ábra**), és három olyan tagállamot választottunk ki, ahol nagy az erdőtűzek száma, valamint egyet, ahol kisebb (ez utóbbi Lengyelország). A Horizont Európa programot, amely kutatási projekteket finanszíroz, nem vizsgáltuk.

4. ábra | A négy tagállam kiválasztásának okai

Forrás: Európai Számvevőszék, saját elemzés és az EFFIS alapján.

- 14** Tagállamonként 15–16 már befejezett projektet választottunk ki, és minden tagállamban 5–7 projektet fel is kerestünk. A projektek kiválasztásánál fő kritérium volt, hogy képviselve legyen minden fő finanszírozási forrás és a projektek különböző típusai: megelőzési, felkészültségi és helyreállítási projektek. Az **1. ábra** áttekintést nyújt a kiválasztott projektekről.

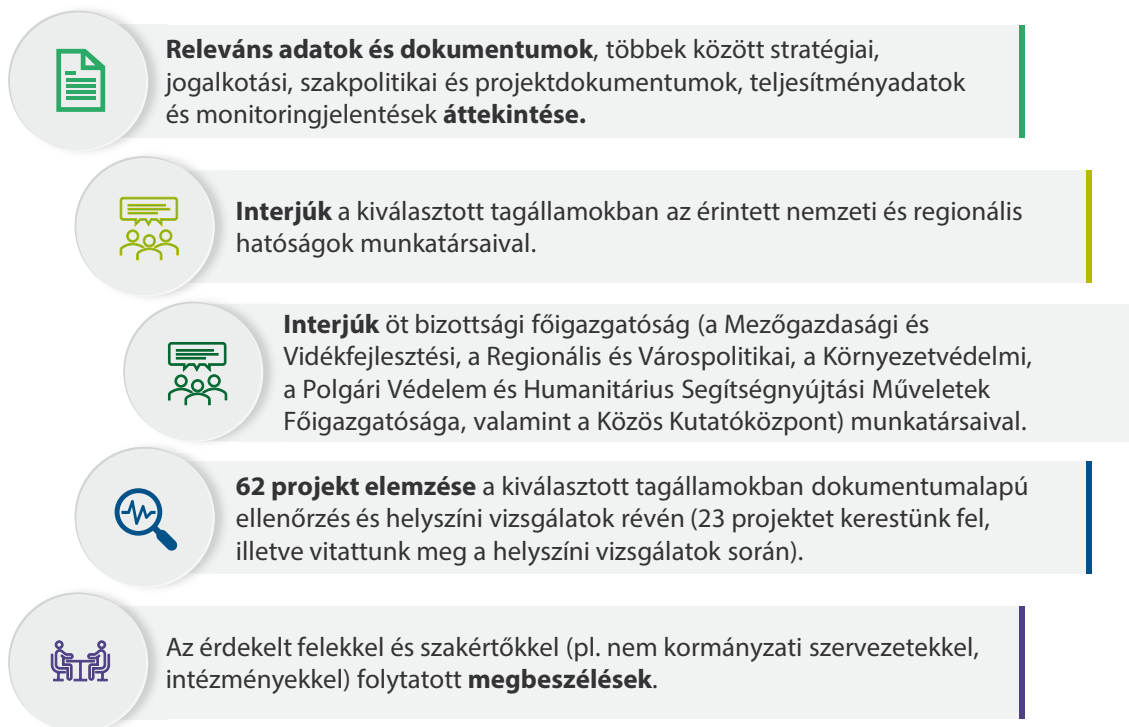
1. táblázat | Az elemzett projektek alapok és terület szerint

	Megelőzés	Megelőzés/ felkészültség	Felkészültség	Helyreállítás
EMVA	9		3	11
ERFA	5	1	14	
Interreg			7	
Kohéziós Alap	1	1		
RRF	3	1	1	2
Az EU Szolidaritási Alapja				2
LIFE	1			
A projektek száma összesen	19	3	25	15

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 15** A reagálási funkcióra, illetve az uniós polgári védelmi mechanizmusra nem tértünk ki ellenőrzésünkben, ezeket egy későbbi ellenőrzés keretében fogjuk vizsgálni. Vizsgálatunk körén kívül maradtak az erdők állapotának figyelemmel kísérésével kapcsolatos adatok is, mivel az új rendelet létrehozására irányuló jogalkotási folyamat még nem zárult le.
- 16** Ellenőrzési megközelítésünk ötvözte a dokumentumok áttekintését, az adatelemzést és a terepmunkát. A **5. ábra** bemutatja, hogyan szereztük be bizonyítékainkat észrevételeinkhez.

5. ábra | Ellenőrzési megközelítésünk: az elvégzett munka

Forrás: Európai Számvevőszék.

17 A **2. táblázat** bemutatja az erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedésekhez nyújtott uniós hozzájárulások indikatív elosztását az általunk felkeresett négy tagállamban.

2. táblázat | Az erdőtüzekkel kapcsolatos intézkedésekhez nyújtott uniós hozzájárulások indikatív elosztása az általunk felkeresett négy tagállamban (euró)

	Görögország	Spanyolország (3 régió)	Lengyelország	Portugália (kontinentális)	4 tagállam összesen
2014–2020					
EMVA (megelőzés)	65 161 127	453 192 282	-	124 038 423	682 840 910
EMVA (helyreállítás)	7 638 835 ^a	32 810 243	-		
ERFA	35 021 419	45 928 653	878 370	65 108 131	146 936 573
Kohéziós Alap	-	-	11 690 796	92 514 996	104 205 792
Interreg	1 452 985	10 262 804	6 051 275	50 380 994	68 148 058

	Görögország	Spanyolország (3 régió)	Lengyelország	Portugália (kontinentális)	4 tagállam összesen
2021–2027					
EMVA (megelőzés)	50 000 000 ^b	239 652 757 ^b	-	32 592 497 ^b	381 009 619
EMVA (helyreállítás)		14 697 862 ^b	-	44 066 503 ^b	
ERFA	27 046 632 ^c 261 809 112 ^d	33 247 244	60 000 000	110 284 220	492 387 208
Kohéziós Alap	12 373 762	-	-	20 000 000	32 373 762
Interreg	Nincs adat			28 623 086	28 623 086
Egyszeri finanszírozás					
RRF (2020–2026)	837 306 318	39 561 221	-	614 999 950	1 491 867 489
Az Európai Unió Szolidaritási Alapja	-	3 228 675	-	54 598 132	57 826 807

Megjegyzés: a = összes támogatható kiadás, b = az erdővel kapcsolatos különböző természeti katasztrófákra szánt teljes összeg, c = regionális operatív programok, d = nemzeti polgári védelmi operatív program. Az EMVA esetében a 2014–2022-es és a 2023–2027-es időszak; a kohéziós politikai alapok esetében a 2014–2020-as és a 2021–2027-es időszak.

Forrás: Európai Számvevőszék, a nemzeti hatóságok által rendelkezésre bocsátott projektlisták (2014–2020) és az [Európai Unió Alapkezelési Rendszerében \(SFC\)](#) 2024 decemberében szereplő nemzeti/regionális operatív programok (2021–2027) alapján.

II. melléklet. A felkeresett tagállamok főbb nemzeti/regionális tervei

Tagállam	A stratégia megnevezése	Megjegyzések
Görögország	Erdőtűzvédelmi terv (2015)	A megelőzésre összpontosít. Felsorolja a 2014–2020-as időszakban végrehajtandó konkrét intézkedéseket, nem jelöli meg azonban azok nagyságrendjét (pl. ha) vagy költségeit. 2020 óta nem készült aktualizált cselekvési terv. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében 2025-ig kell elkészíteni a regionális erdővédelmi terveket .
	A 2018–2038-as időszakra vonatkozó nemzeti erdőgazdálkodási stratégia	Konkrét célkitűzéseket tartalmaz az erdőtüzek elleni védelemre vonatkozóan, valamint utasításokat az erdőtűzvédelmi intézkedésekre. Fellépéseket, nyomon követési intézkedéseket és költségvetési adatokat tartalmazó cselekvési tervvel egészítették ki a 2019–2021-es időszakra; ezt követően nem fogadtak el további cselekvési terveket.
Spanyolország*	A 2022–2032-es időszakra vonatkozó nemzeti erdőgazdálkodási terv	A tűzmegelőzéshez kapcsolódó cselekvési irányvonalakat és intézkedéseket tartalmaz.
	Andalúzia: 1) Erdőtűz-vészhelyzeti terv (2010, frissítve 2023-ban); 2) 2024. évi erdőtűz-megelőzési, -megfigyelési és -oltási terv.	Vészhelyzeti terv: az erdőtüzek észlelésére és eloltására irányul. Keretet biztosít a tüzesetre való reagálás megszervezéséhez. A finanszírozási igényekre nem tér ki. Éves terv (2024): felsorolja a 2024-ben elvégzendő teendőket, a konkrét költségek, illetve finanszírozási igények feltüntetése nélkül.
	Kasztília–La Mancha: 1) Erdőtűz-védelmi főterv (2015); 2) 2023. évi erdőtűz-megelőzési, -megfigyelési és -oltási terv.	Főterv: lefekteti a kockázati zónák alapjait. Iránymutatást nyújt az alacsonyabb szintű védelmi tervek kidolgozásához és a különböző megelőző intézkedések meghozatalához. Éves terv (2023): felsorolja a 2023. évi intézkedéseket és az azokhoz rendelt költségvetést. A megelőző intézkedések finanszírozási forrásai (75% az EMVA-ból, 7,5% a nemzeti költségvetésből és 17,5% a régiótól).

Tagállam	A stratégia megnevezése	Megjegyzések
	Galícia: Erdőtűz-megelőzési és -védelmi terv (éves)	Magában foglalja a megelőzésre, a védelemre, a tájékoztatásra, a megfigyelésre, a felderítésre, az oltásra, a kutatás-fejlesztésre, a térképészeti támogatásra, a koordinációra és a képzésre vonatkozó terveket. Tartalmazza az éves költségvetést és a számszerűsített célokat.
Lengyelország	Nincs nemzeti, illetve regionális terv. Az erdők kezelése közvetlenül erdőgazdálkodási terveken keresztül történik.	
Portugália	A 2020–2030-as időszakra vonatkozó integrált vidéki tűzvédelmi nemzeti terv és az ehhez kapcsolódó nemzeti cselekvési program	Nemzeti terv: Elsősorban a megelőzésre irányul. Stratégiai iránymutatásokat és célokat határoz meg, célszámokat ad meg és új irányítási és kockázatkezelési módot vezet be, de nem tünteti fel a kapcsolódó költségeket. Cselekvési program: költségvetést tartalmaz a 2020–2030-as időszakra, amelyben az átlagos éves költségvetés meghaladja a 2019. évi költségvetés kétszeresét. A portugál hatóságok úgy tervezik, hogy e növekmény nagy részét uniós finanszírozásból és a nemzeti költségvetésen kívüli egyéb finanszírozási forrásokból fogják fedezni.

Megjegyzés: *Helyszíni vizsgálatunk idején a hatóságok már a következő 15 évre szóló nemzeti erdőtűz-megelőzési terven dolgoztak.

Forrás: Európai Számvevőszék.

III. melléklet. A kiadások programozásának folyamata

FOLYAMAT	KOHÉZIÓS POLITIKA	EMVA	RRF
TERVEZÉS A tagállamok elkészítik programozási dokumentumaikat	Több nemzeti és regionális kapcsolattartó pont a tagállamokban	Egy nemzeti kapcsolattartó pont a tagállamokban; a stratégiai terv intézkedések néven általános fellépéseket tartalmaz.	A tagállamokban egyetlen szervezet szolgál nemzeti koordinátorként és a Bizottság felé kapcsolattartó pontként.
DOKUMENTÁCIÓ BENYÚJTÁSA A tagállamok benyújtják programozási dokumentumaikat a Bizottságnak	Egy nemzeti szintű partnerségi megállapodás és egy vagy több (nemzeti vagy regionális) program	Tagállamonként egy stratégiai terv	Egy programozási alapdokumentum, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv
ÉRTÉKELÉS A Bizottság értékeli a programozási dokumentumokat és megvitatja azokat az egyes tagállamokkal	A Bizottság benyújtja észrevételeit a partnerségi megállapodásra és a programokra nézve	A Bizottság benyújtja észrevételeit a stratégiai terv tervezetére nézve	A Bizottság számára két hónap áll rendelkezésre az értékelési folyamat befejezésére, ez az időszak meghosszabbítható; a Tanács jóváhagyására egy hónap áll rendelkezésre.
ELFOGADÁS Elfogadják a programozási dokumentumokat	A Bizottság végrehajtási jogi aktusok útján elfogadja a partnerségi megállapodást és a programot	A Bizottság elfogadja a stratégiai tervet	A Bizottság jóváhagyja, a Tanács pedig tanácsi végrehajtási határozat útján elfogadja a dokumentumokat
KIEGÉSZÍTŐ MEGJEGYZÉSEK	A finanszírozandó projektek kiválasztására a nemzeti vagy regionális hatóságok pályázati felhívásokat szerveznek	A finanszírozandó projektek kiválasztására a nemzeti vagy regionális hatóságok pályázati felhívásokat szerveznek	A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő egyes tevékenységek már tényleges projektek, míg más tevékenységek esetében a nemzeti hatóságok pályázati felhívásokat szervezhetnek projektek kiválasztására

Rövidítések

EFFIS: Európai erdőtüz-információs rendszer

EMVA: Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap

ERFA: Európai Regionális Fejlesztési Alap

JRC: Közös Kutatóközpont

RRF: Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz

RRP: Helyreállítási és rezilienciaépítési terv

Glosszárium

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: A vidékfejlesztési programokhoz/stratégiai tervekhez nyújtott uniós hozzájárulást finanszírozó uniós alap.

Európai Regionális Fejlesztési Alap: Uniós alap, amely a régiók közötti egyenlőtlenségek csökkentésére irányuló beruházások finanszírozásával erősíti a gazdasági és társadalmi kohéziót az Unióban.

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz: A Covid19-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítését és a helyreállítás ösztönzését, valamint a zöldebb és digitálisabb jövővel kapcsolatos kihívásoknak való megfelelést célzó uniós pénzügyi támogatási mechanizmus.

Helyreállítási és rezilienciaépítési terv: Adott tagállam által a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében tervezett reformokat és beruházásokat tartalmazó dokumentum.

LIFE: Az Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikájának végrehajtását tagállami projektek társfinanszírozásával támogató pénzügyi eszköz.

Tűzvédelmi pászta: Olyan tájképi elem, amelyben távköz található az erdőtüzeket tápláló anyagok között, és amely ezáltal csökkenti a tűz bekövetkezésének valószínűségét, illetve valószínű terjedési sebességét.

A Bizottság válaszai

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2025-16>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2025-16>

Ellenőrző csoport

Az Európai Számvevőszék különjelentései ismertetik az uniós szakpolitikákra és programokra, illetve az egyes költségvetési területek irányításával kapcsolatos témákra vonatkozó ellenőrzéseinek eredményeit. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék figyelembe veszi a teljesítmény-, illetve megfelelőségi kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politikai jelentőséget és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a fenntartható természetierőforrás-gazdálkodásra szakosodott, Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara végezte. Az ellenőrzést Nikolaos Millionis számvevőszéki tag vezette Kristian Sniter kabinetfőnök és Katarzyna Radecka-Moroz kabinetattasé, José Parente ügyvezető, Liia Laanes feladatfelelős, valamint Zuzana Gullova, Kinga Kanadys, Jonas Kathage, Asimina Petri, Jarosław Śmigiel és Antonella Stasia számvevők támogatásával. Grafika: Zvonimir Novoselić. Titkárság: Eleonora Dimitrova.

Balról jobbra: Katarzyna Radecka-Moroz, Eleonora Dimitrova, Kristian Sniter, Antonella Stasia, Zuzana Gullova, Nikolaos Millionis, Zvonimir Novoselić, Liia Laanes, Jarosław Śmigiel, Asimina Petri, José Parente.

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2025

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6-2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett.

A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, adott esetben közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

1. ábra – © [stock.adobe.com](#)/Oceloti.

2., 3., 6. ábra és az I. melléklet 2. és 5. ábrája – az ikonok és a képek kidolgozása a [Flaticon.com](#) eszközeinek felhasználásával történt. © Freepik Company S.L. Minden jog fenntartva.

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi honlapjai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

HTML	ISBN 978-92-849-5274-8	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/2121058	QJ-01-25-032-HU-Q
PDF	ISBN 978-92-849-5275-5	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/0215835	QJ-01-25-032-HU-N

IDÉZÉS MÓDJA

Az Európai Számvevőszék [16/2025. sz. különjelentése](#): „Uniós finanszírozás az erdőtűzek leküzdésére: Több a megelőző intézkedés, de nincs elég bizonyíték az eredményekre és azok hosszú távú fenntarthatóságára”, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025.

Az Unióban évente több mint ezer erdőtűzeset fordul elő, amelyek miatt átlagosan több mint 350 000 hektár válik a tűz martalékává.

Megvizsgáltuk, hogy a Bizottság és a tagállamok hogyan használták fel az uniós forrásokat az erdőtűzek megelőzésére, az azokra való felkészültségre és a helyreállításra. Megállapítottuk, hogy a Bizottság nem tudott teljes képet alkotni arról, milyen összegben fordítanak uniós támogatásokat az erdőtűzekkel kapcsolatos intézkedésekre, illetve milyen eredmények születnek e támogatások révén. A tagállamok az uniós támogatást egyre nagyobb mértékben az erdőtűzek megelőzésére használják fel, az eredmények hosszú távú fenntarthatósága azonban nincs mindig biztosítva.

A következőket javasoljuk a Bizottságnak: i. tegye széles körben ismertté a projektkiválasztás bevált gyakorlatait és ii. mérje fel az eredményeket és terjessze az információkat az eredményes intézkedésekről.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/contact

Weboldal: eca.europa.eu

Közösségi média: @EUauditors